

Leto XXI. Stev. 218
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. # Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

PREDSEDNIK TITO V RAZGOVORU Z GRŠKIMI NOVINARJI

NAČELA SODELOVANJA NA BALKANU IN V ŠIRŠIH MERILIH

Dubrovnik, 16. sept. (Tanjug.) Predsednik republike Josip Broz-Tito je predvečernim popoldnevom v vili »Lapad« sprejel grške novinarje, ki so se mudili v naši državi v zvezi z obiskom grške kraljevske dvojice v Jugoslavijo. Predsednik Tito jim je odgovoril na več vprašanj.

Na vprašanje dopisnika časnika »Atina Iki« g. Trumbunis, ali meni, da bo topli in navdušeni sprejem, ki so ga vlada in jugoslovanski narodi priredili grški kraljevski dvojici, privedel do še bolj tesnih odnosov med obema državama, je predsednik Tito odgovoril:

Sprejem Nj. veličanstva o naši državi je popolnoma v skladu s

simpatijami, ki jih goje naši narodi do grškega naroda in obisk je razumljivo ponovno potrdil in dokazal težnjo naših narodov, da bi bodoče sodelovanje med našima dvema državama še bolj razširili in poglobili. Naši državci so družili v zgodovini skupno trpljenje in skupni boji in med njima nikdar ni bilo posebnih problemov, ki bi ju razdvajali. Vedno je bilo več dogodkov, ki so ju zblíževali.

Predstavnik lista »Vradin« g. Repas je vprašal: Ali nam bi mogli povedati vaše vtise po daljših osebnih stikih, ki ste jih imeli z Nj. veličanstvom grškima suverenoma.

to lahko škodi tudi temu sodelovanju samemu, kakor lahko tudi povzroči, da bo ponovno nastal položaj, iz katerega bi utegnili nastati žarišče nemirov in negotovosti na Balkanu.

Zadnji neljubi dogodki

G. Trumbunis: Spričo tega, da sta Grčija in Turčija članici trojne Balkanske zveze vas prosim, da nam poveste vaš vtis o zadnjih protigrških dogodkih v Turčiji, pri katerih so bili ranjeni grški in jugoslovanski državljani, njihovo premoženje pa uničeno, kar je povzročilo upravičeno ogorčenje grškega javnega mnenja.

Predsednik Tito je odgovoril:

Nam je zaradi te zadeve težko. Vse to nas je hudo prizadelo in mislim, da je ta dogodek v Turčiji nauk, da je treba v prihodnje ukreniti vse potrebno, da bi pravočasno onemogočili nekatere neodgovorne elemente in preprečili, da bi se takšne stvari dogodile. Izjavo turške vlade v zvezi s temi dogodki in njeno željo, da bi to škodo nadoknadila, smatram za zadosno poročilo, da bodo ta neljubi dogodek likvidirali. Menim tudi, da ta dogodek ne bo imel močnejših posledic za Balkansko zvezo. Želim bi še pripomniti, da se to tiče vseh treh vlad vseh treh članic Balkanskega sporazuma — in mislim, da nihče ne bo imel ničesar proti, če bodo vse tri članice uredile to zadevo na konstruktiven način, da bi v prihodnje onemogočili podobne dogodke v kateri tuji deželi.

Širše sodelovanje na Balkanu

G. Vasilju je vprašal: Ali sodite, da je sodelovanje drugih vzhodnih dežel v Balkanskem paketu uresničljivo, ali zaželeno.

Predsednik Tito:

Prezgodaj je še govoriti o sodelovanju drugih dežel v Balkanskem paketu, zaželeno pa je bilo, da bi med balkanskimi deželami postopoma prišlo do sodelovanja, ki bi privedlo do tega, da bi v resnici ustvarili resničen položaj v tem delu sveta.

Predsednik Tito je nato še pripomnil:

Želim bi še povedati, da so zadnji dogodki pokazali popolno upravičenost našega stališča, da je treba na Balkanu dati prednost našemu medsebojnemu razumevanju, utrditvi naših odnosov in odstranjenju vseh elementov, ki bi nas utegnili razdvajati kot člane Balkanskega sporazuma. Reči hočem, da je treba krepiti naše gospodarske, kulturne in politične odnose ter sodelovanje, kajti brez tega niti vojaško sodelovanje nima nobenega smisla niti zadostne stvarne podlage. Zadnji dogodki ne samo tu na Balkanu, marveč tudi v Evropi kažejo, da takšne stvari uničijo učinkovitost vojaškega sporazuma in da zato ne moremo dajati prednosti vojaškemu sodelovanju, ne da bi do-

segli široko sodelovanje tudi na drugih področjih, o katerih sem govoril. Toda zato so potrebni psem trem pladom razum, srčnost in dobra volja in vse tri si morajo prizadevati, da bi skupno odstranili vse tiste elemente, ki še niso odstranjeni in katerih ko- renine tiče v preteklosti; vse tri vlade morajo ubrati novo smer sodelovanja.

Naši odnošaji s Sovjetsko zvezo

Na koncu razgovora je g. Manos iz lista »Avgi« vprašal: Kakšno je vaše mnenje o razvoju odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo?

Predsednik Tito je odgovoril: V zadnjem času sem o tem dovolj jasno govoril. Odnosi med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo se razvijajo na temeljih in načelih, ki smo jih mi ves čas zagovarjali. Ta načela pa so: popolna enakopravnost, neomejavanje o notranje zadeve, enakopravno sodelovanje sploh ter sodelovanje v vseh praprašanjih, ki so ne samo v prid obema deželama, temveč tudi v prid miru na svetu.

Reči moram, da so v Sovjetski zvezi prav tako nezaupljivi nasproti namenom Zahoda, kakor so na Zahodu nezaupljivi do namenov Sovjetske zveze. Jugoslavija lahko tudi v tem oziru pozitivno vpliva in v tej smeri tudi dela.

Sodelovanje med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo lahko v tem oziru koristi. Jugoslavija lahko pri tem — postane, če že ne most med Vzhodom in Zahodom — pa lahko vsekakor prispeva, da bodo mnoge nesporazume lažje odstranili.

S tem je bil razgovor med predsednikom Titom in grškimi novinarji zaključen. Grški novinarji so se predsedniku Titu srčno zahvalili za ljubiznivi sprejem in odgovore.

Trgovinska pogajanja z Burmo

Beograd, 16. sept. (Tanjug.) Včeraj so se začela v Beogradu pogajanja med gospodarskima delegacijama Jugoslavije in Burme.

Včeraj je vodja burmanske delegacije Bo Ming Gaung obiskal člana Zveznega izvršnega sveta Mijalka Todorovića, ki vodi jugoslovansko delegacijo na teh pogajanjih. Po tem sestanku je bila prva plenarna seja.

Čestitka Mehiki in zahvala Brazilije

Beograd, 16. sept. (Tanjug.)

Predsednik republike Josip Broz-Tito je poslal predsedniku Mehike Adolfu Ruizu Cortinesu brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za čestitko ob brazilskem državnem prazniku.

Predsednik Brazilije Café Filho pa je poslal predsedniku Titu brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za čestitko ob brazilskem narodnem prazniku.

Novi sovjetski veleposlanik pri Veljku Mičunoviću

Beograd, 16. sept. (Tanjug.)

Novi sovjetski veleposlanik Nikolaj Pavlovič Firjubin je včeraj dopoldne obiskal državnega podtajnika za zunanje zadeve Veljka Mičunovića, ki nadomešča odsotnega državnega tajnika Kočo Popovića, ter mu izročil prepise svojih poverljivih pisem.

Grška kraljevska dvojica ter predsednik republike Tito in njegova soproga v Dubrovniku

ADENAUER O MOSKOVSKIH RAZGOVORIH

NA ATLANTSKIH POZICIJAH

Ureditev diplomatskih stikov z ZSSR ni vezana na nikake pogoje. — Evropski varnostni sistem in združitev Nemčije

Bonn, 16. sept. (Tanjug.) »Zahodnonemška vladna delegacija je storila prav, da je na pogajanjih v Moskvi priporočila ureditev diplomatskih stikov,« je izjavil danes dopoldne kancelar Adenauer na sestanku z novinarji v prostorih Zveznega zbora v Bonnu. »Temu se ni bilo moč ogniti,« je rekel, »in mi ne bi bili racionalni pametni, če se ne bi odločili za vzpostavitev neposrednih stikov s sovjetsko vlado. Takšne stike imajo tudi druge članice Atlantskih zvez in to ne spreminja njihove pripravljenosti, da izpolnijo svoje naloge nasproti Zvezi. Mi samo uveljavljamo pravico do tistega, kar so že storile tudi druge zahodne države.«

Zahodnonemški kancelar je pred 200 domačinim in tujimi novinarji izjavil, da novi stiki s sovjetsko vlado, ničesar ne spreminjajo v stikih med Zahodno Nemčijo in Zahodom. »Mi smo prepričani, da uveljavlja sovjetska vlada politiko popuščanja napetosti, in me- nimamo, da smo napravili uslugo taki politiki in miru na svetu. Zdaj se bomo lahko neposredno pogajali ne le z zahodnimi državami, marveč tudi s sovjetsko vlado, ki je njen glas treba poslušati. Z vsi previdnostjo bomo pripomogli k takšnemu razvoju in opozorili vlade zahodnih držav na prednosti, ki jih nudi takšna politika.«

V začetku svojih pojasnil je kancelar zahteval, naj se pri presoji dela zahodnonemške delegacije na pogajanjih v Moskvi upoštevajo položaji, ki je nastal v Nemčiji leta 1933, in tudi njegove posledice. Potem je Adenauer poudaril, da je ZSSR ena najmočnejših držav na svetu in da zato nje-

gova delegacija ni mogla in tudi ni hotela odločiti ureditve diplomatskih stikov z njo.

Ko je povzel sadove moskovskih razgovorov, je Adenauer poudaril, da je nastala po upostavitvi diplomatskih stikov s Sovjetsko zvezo možnost neposrednih razgovorov s sovjetsko vlado o proceduri v zvezi z združitvijo Nemčije. Pripomnil je, da predstavnik ZSSR niso hoteli urediti diplomatskih stikov, vezanih na pogoje, kakor je na pr. repatriacija v SZ zadržanih Nemcev. »Sovjetski predstavniki tudi niso hoteli pripoznati zahodnonemške vlade kot edino predstavniico nemškega naroda, češ da obstoja Demokratična republika Nemčija, pa naj nam bo to po volji ali ne.«

Potem je Adenauer rekel, da se je med moskovskimi razgovori prepričal, da Sovjetska zveza res želi varnostni sistem. »Sedanje ruske napore je treba presojati kot stvarnost v mednarodnih odnosih. Mi bomo skušali brez

pretiranega zaupanja v prihodnost povzeti sklepe iz tega.«

V zvezi s poročilom agencije TASS o pripoznanju dveh nemških držav je Adenauer rekel: »Razumljivo je, da bi ne smel pričakovati, da bo Sovjetska zveza pustila Demokratično republiko Nemčijo na cedilu. Ne smemo pa pozabiti, da je Demokratična republika Nemčija del celotne Nemčije.«

Na vprašanje novinarjev je Adenauer odgovoril, da so problemi evropske varnosti in združitve Nemčije nerazdružljivo povezani in da učinkovit sistem varnosti brez združitve Nemčije ne bo dosegljiv. Na vprašanje o stikih z ostalimi vzhodnimi državami je Adenauer odgovoril, da njegova vlada zdaj še ne misli urediti diplomatskih stikov z njimi. Pripomnil je, da bo razvoj položaja po upostavitvi stikov s Sovjetsko zvezo, zlasti pa reagiranje zahodnonemškega parlamenta in javnosti na ta dogodek, vplivalo na odločitev vlade o tem vprašanju.

Na koncu je poudaril, da njegova vlada »ne bi smatrala za zaželeno navzvenost predstavnika Vzhodne Nemčije na bližnji ženevski konferenci kot partnerja, enakopravnega s predstavnikoma Bonna,« in pripomnil, da se odnošaji Bonna nasproti Pankovu z najnovejšim razvojem dogodkov niti najmanj niso spremenili.

Vojaški upor v Argentini

Vlada gospodar položaja v Buenos Airesu. — V Cordobi in v pokrajini Corientes prevladujejo uporniki?

Buenos Aires, 16. sept. (AFP). V Argentini je v pretekli noči izbruhnil vojaški upor. Ponekod so uporni oddelki vojske in mornarice zasedli nekatere ključne položaje. Vendar kaže, da je vlada skupaj s pretežnim delom vojske ohranila kontrolo nad položajem v Buenos Airesu in v večjem delu dežele.

V Buenos Airesu so čete sicer še v pripravnem stanju po svojih vojašnicah, toda v bližini predsedstva vlade so spet dovolili promet. Kaže, da policija nadzoruje dohode v pristanišča, razen tega pa je zasedla tudi poslopje glavne pošte.

Vesti iz poluradnih virov pa kažejo, da se na deželi in zlasti v predmestju Cordobe še bijejo srčiti boji z uporniki. V tem mestu, ki leži 800 km severozahodno od Buenos Airesa, branijo vladne čete poslopje aerotehnične šole, ki ga skuša zavzeti XIII. pehotni polk. Nad mestom krožijo vojaška letala.

Radio Buenos Aires poroča, da so zadušili žarišče upora v pokrajini Entreriosu, pri čemer se je vdal 300 ljudi. Trdijo, da je upor vodil general Oscar Silva, bivši argentinski veleposlanik v Madridu, ki so ga skupaj z mnogimi višjimi častniki aretirali.

Tu potrjujejo vesti, da so se uprle tudi garnizije v Crusuati in v pokrajini Corientes. V upor sodelujejo z njimi tudi nekatere pomorske enote.

V Buenos Airesu samem je okrog sto upornikov skušalo zasedeti arzenal. Bili so aretirani. Po mestu križarijo patrolje. V četrti Belgano je bil neki policaj ubit s strelji iz revolverja. Na raznih krajih mesta so aretirali okrog 20 avtomobilistov, pri katerih so našli orožje.

Argentinski Predstavniki dom je zavrnil sinoči dve zahtevi opozicije, katerih cilj je bil diskreditirati sedanjo argentinsko vlado. Zavrnilo so zahtevo opo-

Izredno stanje v vsej državi

Buenos Aires, 16. sept. (Associated Press.) Vlada predsednika Perona je danes popoldne objavila, da je zadušila vojaški upor, ki je izbruhnil v srednji Argentini, in sicer v treh pokrajinah. O nemirih pa poročajo tudi iz drugih krajev, da se je v Arroyo Seco sredi pokrajine Rio kakih 500 upornikov že vdalo. V Cordobi so divjali boji okrog vojaške tehnične šole v predmestju.

To je že peti upor, ki je izbruhnil letos proti Peronovi vladi. Vlada je razširila obsešno stanje na vso državo. Prvotno je bilo razglašeno samo v Buenos Airesu.

O neredih poročajo tudi iz Rosaria, 170 milj severozahodno od Buenos Airesa, in iz mesta Santa Fe, 100 milj severno od Rosaria. Nad Cordobo so letala letala, ni pa znano, ali so bila vladna ali uporniška.

Poslovilna brzojavka

grškega kralja Pavla ob odhodu iz Jugoslavije

Dubrovnik, 16. sept. (Tanjug.) Grški kralj Pavel je po odhodu iz naše dežele poslal predsedniku republike naslednjo brzojavko:

V trenutku, ko zapuščam Vašo lepo deželo, s katero je Grčija povezana s tolikimi tesnimi vezmi, Vam želimo kraljica in jaz izraziti spoja topla čustva sprčo prisrčnega gostoljubja in vseh manifestacij prijateljstva do naju, ki so jih izpričali vlada in jugoslovanski narodi. Zloto pomnila topli sprejem, ki sta nam ga priredila Vaša ekscelencija in gospa Broz, ter se Vam zahvaljujem za

vse izraze prijateljstva, ki nama je bilo izkazano med najinim bivanjem v Jugoslaviji.

Srečen sem, da lahko sporočim prijateljskim in zavezniskim jugoslovanskim narodom bratske pozdrave grškega naroda in izrazim najboljše želje za srečo in napredek Vaše slavne dežele.

Povratak grške kraljevske dvojice v Atene

Atene, 16. sept. (Tanjug.) Grški kralj Pavel in kraljica Frederika sta danes dopoldne prispela s križarko »Eli« v Pirej. Iz zaliva Zea se je grška kraljeva dvojica odpeljala z avtomobilom v Atene.

Grški kraljevi dvojici so priredili slovesen sprejem. Razen članov vlade in najvišjih vojaških predstavnikov so bili navzoči tudi predstavniki javnega in kulturnega življenja.

Vremenska napoved

za soboto, 17. septembra

Sončno vreme z delno oblačnostjo, prazneje v zahodni Sloveniji povečana oblačnost. Temperatura ponoči na Gorjskem med 0 in 3, drugod 3 do 8 stopinj. Čez dan 15 do 20, na Primorskem do 22 stopinj. Zjutraj po kotlih megla.

Osnutek družbenega plana Slovenije

za prihodnje leto pripravljajo

V Zavodu za gospodarsko planiranje Slovenije pripravljajo osnutek republiškega družbenega plana za 1956. leto. V njem predvidevajo nadaljnje povečanje proizvodnje v industriji in ostalih gospodarskih panogah. Povečanje industrijske proizvodnje predvidevajo na podlagi boljšega izkoriščanja zmogljivosti tovarn in podjetij ter določenega zvišanja delovne storilnosti, pa tudi sprico začeta obratovanja nekaterih novih objektov.

K povečanju industrijske proizvodnje v Sloveniji bodo prispevale tudi večje količine električne energije. Ob koncu leta bosta začela obratovati prvi agregat hidrocentrale Vuhred na Dravi in prvi agregat termocentrale Sošanj. Tako bodo zagotavljali industriji več električne energije, predvsem Tovarni aluminija v Kidričevem, sprico česar bodo

prihodnjo pomlad lahko začele delati vse peči v prvi dvorani elektrolize, s čimer bo proizvodnja aluminija presegla 10.000 ton. Tovarna rotacijskega papirja v Vidmu, ki je te dni začela poskusno obratovati, bo izdelovala znatne količine papirja in v glavnem zadovoljila potrebe. Predvidevajo tudi povečanje proizvodnje v kovinski industriji in v drugih industrijskih panogah.

Kar zadeva premovalnike, predvidevajo, da bodo nakopali znatno več lignita, in sicer za okrog 400.000 ton več. Edini rudnik lignita v Sloveniji, Velenje, bi s tem letno dosegel proizvodnjo okrog polmilionov milijona ton. Predvidevajo tudi, da bodo načrpal več nafte.

Osnutek družbenega plana Slovenije za prihodnje leto bodo sestavili že do konca septembra.

Edvard Kardelj sprejel delegacijo Stalne konference mest

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je sprejel delegacijo Stalne konference mest. Člani delegacije — dr. Marijan Dermastja, Miloš Minić, Vjekoslav Holjevac in Moma Milovanović — so ga obvestili o nekaterih perečih problemih in zvezi s komunalnimi in družbenimi skledi naših mest. Razgovoru je prisostvoval tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović.

Naši predstavniki na mednarodnem kongresu farmaceutov

Jutri se bo v Londonu začel kongres mednarodne federacije farmaceutov, ki mu prisostvuje tudi več naših predstavnikov.

Moša Pijade sprejel komentatorja pariškega radia

Predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade je včeraj sprejel parlamentarnega komentatorja pariškega radia g. Gliberta Viola.

IV. KONGRES ZVEZE KNJIŽEVNIKOV ZASEDA V OHRIDU

Jugoslovanska književnost se razvija na zdravih temeljih naše sodobne misli

Milan Bogdanović o desetletnem razvoju naše književnosti

Ohrid, 16. sept. V četrtek se je v Ohridu začel IV. kongres književnikov Jugoslavije. Poleg 130 delegatov iz vseh republik prisostvujejo kongresu podpredsednik Narodnega sabora Makedonije Vidoje Smilevski, podpredsednik Izvršnega sveta Krsto Crvenkovski, član predsedstva glavnega odbora SZDL Makedonije Lazar Mojsov.

Kongres je začel predsednik Zveze književnikov Jugoslavije Josip Vidmar, za njim pa je delegate pozdravil Lazar Mojsov. Na včerajšnjem zasedanju je podal poročilo sekretar Zveze književnikov Aleksander Vučo (njegovoročilo prinašamo v Kulturnem obzorniku). Včerajšnje popoldansko delo se je nadaljevalo z razpravo o poročilu.

Kongres književnikov Jugoslavije je danes dopoldne nadaljeval delo. Podani so bili naslednji referati: Milan Bogdanović »O desetletnem razvoju jugoslovanske književnosti«, Dimitar Mitrev »Deset let svobodne makedonske literature«, Marijan Matković »O naši dramatik v zadnjih letih« in Mira Alečković »O mladinski književnosti v zadnjih 10 letih«.

Govorec o povojnem razvoju jugoslovanske književnosti, je Milan Bogdanović poudaril, da se le-ta ni pojavila samoniklo, ne da bi se opirala na izročila, zlasti tista, ki so jih ustvarili predvojni napredni pisatelji. V prvih letih po osvoboditvi je deloma nastajala tudi pod vplivom sovjetske književnosti, čeprav ne moremo reči, da smo gledišča sovjetskih estetikov in književnikov sprejemali in uveljavljali dobesedno. Smer »socialističnega realizma« smo sprejeli namreč pri nas z določenimi dvomi in kritično.

Po 1948. je v naši književnosti nastalo obdobje popolne svobode umetniškega ustvarjanja. Takšno stanje je razumljivo spro-

žilo raznovrstne literarne poglede in ustvarjalne metode. Naša sedanja književnost je sedaj daleč od enoličnosti motivov in oblik, kar je bilo zanj značilno v prvih povojnih letih in sedaj je odsev stališč in pojmovanj, ki so bolj ali manj značilna za sodobno svetovno književnost. V njej so zastopane skoro vse književne smeri, začeni od realizma XIX. stoletja pa do raznih modernizmov. Toda ta raznolikost in to mnenje vendarle vodi k skupnemu konstruktivnemu cilju,

da bi namreč odgovorili na osnovno vprašanje: kako pesniško čimbolj odgovoriti na zahteve časa in kako ta čas čimbolj učinkovito opisati v literarnih delih. Drugače rečeno, gre za nalogo, kako s čimveč otenki literarno oživetiti sodobno vsebino življenja in človeka, ki postaja čedalje bolj zapletena, teže do-

da bi namreč odgovorili na osnovno vprašanje: kako pesniško čimbolj odgovoriti na zahteve časa in kako ta čas čimbolj učinkovito opisati v literarnih delih. Drugače rečeno, gre za nalogo, kako s čimveč otenki literarno oživetiti sodobno vsebino življenja in človeka, ki postaja čedalje bolj zapletena, teže do-

Milan Bogdanović

da bi namreč odgovorili na osnovno vprašanje: kako pesniško čimbolj odgovoriti na zahteve časa in kako ta čas čimbolj učinkovito opisati v literarnih delih. Drugače rečeno, gre za nalogo, kako s čimveč otenki literarno oživetiti sodobno vsebino življenja in človeka, ki postaja čedalje bolj zapletena, teže do-

PRESKRBA TRGA S SADJEM

Kako bomo vnovčili letošnji pridelek jabolk

Ob letošnji obilni letini jabolk in spravo velike porušbe zgonja jabolk je v zadnjih tednih zavidala precejšnja zaskrbljenost, kako bomo vnovčili letošnji pridelek. Položaj bomo zaostreli se okoliščini, da je hkrati dovolj silv in grozda. Potrošnja je bila sprva slaba, deloma tudi zaradi pomanjkanja sladkorja za vkanjanje. Vendar se je v zadnjem času izkazalo, da tudi silv v Bosni, Srbiji, vsaj za potrošnjo ni toliko, kakor so sprva napovedovali. Včerajšnji sestanek predstavnikov trgovskih podjetij s sadjem, izvoznih podjetij in inaustrije, za predelavo sadja, ki ga je skilcaj podokodse za sadje in zelenjavo pri trgovskih zbormici za Slovenijo, je po goigotrajni razpravi potrdil, da silvje vendar ni tako kritično, kakor je sprva kazalo. Težave pri vnovčevanju so se pokazale predvsem pri zgodnjih jabolkih, ki se ne arze, zdaj pa je odkupna dejavnost že prav zivahna.

Kotikšen bo letošnji tržni presežek, je težko oceniti. Menoa bi držalo, da se bo gibalo na višini okrog 3500 vagonov, da tega največ na skiljerskem. Pri tem je treba upoštevati, da je le malo popolnoma zdravih jabolk, neokupen po kaparju, ki pridejo v poštev za izvoz. V celoti bo takih jabolk vsega le okrog 500 vagonov. Najbolj negotovo so trenutno cennite tržnih presežkov v mariborskem okolišču, kjer se gibljejo od 1000 do 2000 vagonov, verjetno pa bo realna cennite v sredini med oboma skrajnima. V celjskem bazenu računajo s tržnim presežkom 1000 vagonov. V ostalem bodo imeli pomembnejše presežke še v Brkinih in v krškem področju, medtem ko ima letos Prekmurje malo jabolk, prav tako ni večjih presežkov na Dojenjskem, Gorenjskem in Goriskem.

Seveda na sestanku ni bilo malo govora o težavah, ki ovirajo pravilno vnovčenje teh presežkov. Kritika je sila predvsem na račun železnice in prevoza sploh. Prevoz sadja in hitro pokvarljivega blaga v oddaljenosti potrošniška področja ni samo drag ampak tudi zelo tvegan, če traja n. pr. železniški prevoz jabolk iz Slovenije v Dalmacijo včasih kar 7 dni ali pa če potuje vagon pravilno v Makedonijo v Slovenijo prav toliko časa, potem pa se železnica upravlja se skiljuje na to, da odgovarja šele, če bi prevoz trajal le dni. Za koristnega železnice prevoznih storitev so predpisani številni penali, železnica pa ne odgovarja, če se blago zaradi dolgotrajnega prevoza pokvari. Še dražji pa je prevoz s kamioni, in to tudi na kratkih razdaljah, ko bi moral biti cenejši. Danes se nepokvarljivo blago večje vrednosti (tekstil) prevaža s kamioni na velike razdalje, čeprav je vseeno, če prispe nekaj dni pozneje. Hitro pokvarljivo blago pa se prevaža po železnici. Visoki stroški kamionskega prevoza otokotajo dovoz sadja do železnice postaja, nesigurnost železniskega prevoza pa prodajo oddaljena potrošna središča. Nereden železniški prevoz je tudi vzrok neenakomernosti preskrbe v potrošnih središčih. Včasih ni blaga na trgu, potem pa pride hkrati vrsta vagonov s blagom, ki ga ni mogoče takoj prodati. Take kakšne posledice so izgubljene za potrošnje.

V zvezi z odkupom jabolk za sadno industrijo, ki je pripravljena odkupiti okrog 450 vagonov jabolk, je bilo mnogo govora o kreditni politiki Narodne banke in o sladkorju. Industrija se ne more odločiti, da bi več pulpirala, dokler ne dobi potrebnih sezonskih kreditov za pulpiranje kakor tudi za pravočasno nabavo sladkorja, oziroma če ne ve, koliko lahko dobla sladkorja za predelavo

Če pa sladkorja ne bo dobila, pulpe ne bo mogla predelati, kakor se je to dogodilo nekaterim podjetjem letos. Roditje Celela Sad ima v pulpnih bazenih v Murski Soboti možnost kupirati 200 vagonov jabolk.

Tudi z večjim izvozom v inozemstvo bi lahko rešili vprašanje tržnih presežkov. Seveda bodo potrebni skupni naporji sadjarjev in izvoznikov, da bomo pravilno pripravili blago za izvoz. Za izvoz v Nemčijo pride za enkrat v poštev popolnoma neokupen sadje, pozneje pa tudi večje množine okuženega, toda članizirane. Češkoslovaška bo verjetno dovolila uvoz od oktobra naprej. V SZ bomo lahko izvozili nekaj pulpe, prav tako jabolka v Vzh. Nemčijo, docela zdrava pa v Francijo in Belgijo. Seveda pa moramo upoštevati, da ima tudi Srbija velike izvozne presežke jabolk.

Za boljše vnovčenje sadja in za njegov izvoz so velikega pomena hladilnice. Ze letos se je pokazalo, da je precej višja odkupna cena za namizna jabolka v okolišču večjih hladilnic, kjer se jabolka lahko vskladitijo za daljšo dobo. Z investicijskimi posojili za hladilnice smo dosegli v Sloveniji slabo ozdravilo. Pri odobravanju takih posojil se Narodna banka ne bi smela ozirati zgolj na prikazano rentabilnost in ponudene obresti, marveč tudi na to, kje so take hladilnice najbolj potrebne, kakšna je surovinska baza, kakšne so komunikacije in možnosti izvoza. Dokler nimamo hladilnic, je le edina možnost konzerviranja, če sadje sušimo. Jabolka sušena na kmetijskih pečeh se ne dajo vnovčiti v inozemstvu. Zato so nam potrebne manjše sušilnice v sadnih okoliščih. Rešiti pa bo treba tudi vprašanje izvoznega koeficienta, ker je neelastično, da je koeficient za sušena jabolka nižji kakor za sveže sadje.

Dogovarjanje o odkupnih cenah letos ni potrebno, pač pa je nujno diferencirati ceno pri odkupu. Sadjar

Naša predstavnika na jubilejnem kongresu švicarskih sindikatov

Predsednik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj in član CS Ašer Deleon bosta 27. septembra odpotovala na zasedanje jubilejnega kongresa Zveze švicarskih sindikatov.

Izraelski zadrudniki v Sloveniji

Včeraj je prispela v Ljubljano petčlanska delegacija izraelskih zadrudnikov, ki je gost Glavnega zadrudne zveze Jugoslavije. Včeraj je Glavna zadrudna zveza Slovenije izraelskim gostom privedila sprejem, danes pa si bodo ogledali nekatere zadrug v okolici Ljubljane.

Seja Izvršnega sveta BiH

Včeraj je bila v Sarajevu seja Izvršnega sveta Bosne in Hercegovine, na kateri so obravnavali sadove gospodarskih ukrepov, ki jih je Svet storil na podlagi pooblastila republiške skupščine. Na podlagi tega pooblastila je Izvršni svet znižal dotacije okrajem, republiške investicije pa so zmanjšali za več kot 190 milijonov din.

mora dobiti primerno višjo ceno za obrano in lepo blago, sicer ne bomo imeli jabolk za izvoz. Tu mora trgovina odigrati vzgojno vlogo. Tudi ne smemo dopustiti, da cestarji ob cestah jabolka klatijo in s tem dajejo slab zgled drugim. Uprava za ceste tega ne bi smela dopustiti in bi bilo bolje, da ta jabolka v zakup za drugam. Za vnovčenje tržnih presežkov je tudi važno, po kakšni ceni se prodajajo jabolka iz Slovenije v drugih republikah. Če bodo predraga jih potrošniki ne bodo kupovali. Vselej kor ne gre, da se jabolka, ki pridejo iz Slovenije v vseli stroški po 20 din, potem prodajajo na drobno po 40 din.

S.

IZ PROBLEMATIKE NAŠEGA SOLSTVA

PEDAGOŠKI CENTER V LJUBLJANI

Korak naprej v strokovnem izobraževanju našega prosvetnega kadra

V četrtek dopoldne se je v osnovni šoli Frana Levstika začel prvi tečaj pri pravkar ustanovljenem Pedagoškem centru v Ljubljani. Otvoriti te pomembne prosvetne ustanove sta prisostvovala tudi člana Izvršnega sveta LRS Boris Kojančič in Milko Goršič, sekretar Sveta za kulturo in prosveto LRS Vlado Vodopivec, člani upravnega odbora Pedagoškega centra, šolski inšpektorji in slušatelji prvega tečaja.

Pedagoški center, ki so ga ustanovili po sklepu Sveta za prosveto LRS, naj bi s tečaji, seminarji, posvetovanji, praktičnimi vajami in demonstracijami posredoval našim prosvetnim delavcem sodobne izkušnje vzgojnega in izobraževalnega dela. Po budo za ustanovitev te institucije je dalo Združenje učiteljev v željo, da bi številnemu prosvetnemu kadru omogočili dopolnilno strokovno izobrazbo.

Vojna je neusmiljeno razredčila učiteljske vrste. Po osvoboditvi so prosvetni delavci odhajali na različne politične in oblastvene položaje, šole pa so ostale brez učiteljev. Potreba po novih učiteljih se je še prav posebno povečala s priključitvijo istrskih in primorskih predelov. Mnogi učitelji za vzgojno delo niso imeli več moralno-političnih kvalitet. Sole so potrebovale nove učitelje, zato smo s številnimi intenzivnimi tečaji skušali izpopolniti to vrzel. V zelo kratkem času smo izločali približno 1000 novih učiteljev, ki pa za delo v normalnih razmerah prav gotovo nimajo zadovoljivega znanja. Prav ti pa tudi mnogi starejši delavci skoraj niso mogli slediti pedagoškim in metodološkim vprašanjem, ki sta jih posredovali sodobna praksa in

znanost. Naloga novoustanovljenega Pedagoškega centra je, da vse to omogoči našemu prosvetnemu kadru. Zdalj tudi pripravljamo prvo poskusno osnovno šolo v Ljubljani ter številne hospitacijske šole po sedežih okrajem in manjših krajih. Hospitacijske šole bodo pri svojem pouku upoštevale sodobna vzgojno-izobraževalna načela, ki jih bo predvsem posredoval prav pedagoški center s svojo razgibano dejavnostjo. Na prvem tečaju se je zbralo 39 upraviteljev hospitacijskih šol. V 13 dneh se bodo slušatelji ob predavanjih in praktičnem delu seznanili z bogatim gradivom, ki jim bo napotilo za delo hospitacijskih šol. Se letos bodo zbrali na tečaju tudi razrednike posameznih razredov osnovnih šol. Vodstvo Pedagoškega centra pa ima težave s prostori. Zato so bomo osnovali gradbeni odbor, ki bo v prihodnjih letih uresničil zamisel o gradnji lastne stavbe, v kateri bodo še šolski muzej, pedagoška knjižnica in čitalnica, zavod za šolski in poučni film, sedež strokovnih društev in prostor za bivanje slušateljev. Pravijo, da bo leta 1957 zgrajba v surovem stanju že dograjena. G.

POSVETOVANJE ZASTOPNIKOV SLOVENSKEH PREMOGOVNIKOV V IZLAKAH

STISKE ZARADI PREMOGA NI MOČ TAKOJ ZADOVOLJIVO REŠITI

Zagorje, 16. sept. — Včeraj so se v počitniškem domu rudarjev na Izlakah zbrali zastopniki vseh slovenskih premogovnikov in premogovnika Raše. Na posvetovanju, ki ga je vodil sekretar industrijske zbornice FLRJ tovariš Urošević, so v glavnem razpravljali o pomanjkanju premoga, ki se čedalje bolj pojavlja v našem gospodarstvu v zadnjem času. Pomanjkanje premoga je posebno hudo na železnicah, v termoelektrarnah in v široki potrošnji. V zadnjih letih je namreč v Jugoslaviji nepričakovano naglo narasla poraba premoga v vseh

gospodarskih panogah, zaradi česar ostanejo za široko potrošnjo le minimalne količine. Stiska za premog postaja že tolikšna, da začenja ogroziti celo nekatere panoge tako občutno, da bo nujno potrebno najti izhod iz zagate, kar trenutno velja predvsem za železnice, termoelektrarne in široko potrošnjo.

Po minimalni cenniti bomo letos potrebovali v Jugoslaviji v zadnjem četrtletju okoli 4.200.000 ton premoga. Da bi dosegli to proizvodnjo, so se po vseh republikah predstavniki premogovnikov te dni posvetovali o ukrepih, ki bi jih bilo treba storiti. Po realni oceni se da še sedaj reči, da se navzlic vsemu prizadevanju položaj glede premoga tako bistveno ni spremenil. Lahko sicer računamo, da bodo premogovniki z načrtom predvideno proizvodnjo presegli, toda največ za 6 do 8 odstotkov. S tem pa seveda ne bomo mogli zadostiti vsem potrebam po premogu. Prej ko slej je treba računati s tem, da bo ostalo tudi v široki potrošnji in Sloveniji, ki bi do konca leta potrebovala še okoli 160.000 ton premoga, stanje prav kritično.

Po predvidenem načrtu bodo slovenski premogovniki v zadnjem četrtletju dali še okoli 800 tisoč ton premoga. Od tega Trbovlje in Hrastnik 211.000, Zagorje 134.000, Velenje 264.000, Zabu-kovica 33.100, Kočevje 132.000, Senovo 64.000, Laško 25.100, Kr-melj 21.000, Kanizarica 8000, Si-čoljve pa 6000 ton. Naj bi rudniki vložili še toliko prizadevanja, bistveno te proizvodnje ne bodo utegnili povečati. Nedeljsko delo, za katerega so se razen najnujnejših remontov v jamah odločili vsi naši premogovniki, bo sicer dalo nekaj tisoč ton premoga

(n. pr. Velenje 9000, Kočevje 3000, Krmelj 2000 ton itd.), vendar pa s tem položaja ne bo moč izdatneje rešiti. Sicer pa je treba glede nedeljskega dela reči, da je samo izhod za silo, ki daje le malenkosten učinek, kar je bilo že tolikokrat poudarjeno in statistično dokazano.

Predstavniki premogovnikov so na tem posvetovanju razpravljali tudi o stanju, ki se naši premogovni industriji obeta v prihodnjih letih. Tu so v glavnem povzeli stališča, ki so jih na plenumu postavili člani republiškega sindikata rudarskih delavcev v Trbovljah. (2)

Ivan Gošnjak sprejel delegacijo mednarodne federacije beguncev

V četrtek dopoldne je državni tajnik za narodno obrambo generalpolkovnik Ivan Gošnjak sprejel delegacijo Mednarodne zavezniške federacije beguncev. Podpredsednik federacije g. Gilbert Apert je izročil generalpolkovniku Gošnjaku bronasto spominsko plaketo kot priznanje federacije jugoslovanskega borcem, ki so sprejeli zavezniške vojake, ki so pobegnili iz nemških koncentracijskih taborišč, in jim vsestransko pomagali.

Delegacija naših gradbincev bo obiskala SZ

Sovjetsko zvezo bo obiskala delegacija Zvezne gradbene zbornice in Zveze gradbenih inženirjev in tehnikov Jugoslavije, da bi izmenjale tehnične izkušnje s sovjetskimi gradbinci. Povabilo na obisk v SZ so izročili te dni predstavniki sovjetskega gradbenstva, ko so se mudili v Beogradu.

Dva načina odkupa hmelja

K primeru v celjskem okraju, ki nas je nanj opozoril tovariš Franc Leskošek

Primer, ki nas je nanj opozoril član Zveznega izvršnega sveta tovariš Franc Leskošek po svoji ornitvi iz Celja, kjer se je mudil kot poslanec tega polnlega okraja, očitno kaže na škodo, ki bo nastala zato, ker nekatera trgovinska, zlasti pa zunanjetrgovinska podjetja ne povezujejo odkupa kmetijskih pridelkov z ukrepi za pospeševanje proizvodnje.

V Savinjski dolini se je že udomačila praksa, da odkupujejo hmelj, ki je tu najpomembnejši kmetijski pridelek, tako da odkupna podjetja od cene, plačane pridelovalcem, izločijo določeni odstotek za razne sklade, namenjene neposredno pospeševanju hmeljarstva. Takšna praksa se je uveljavila po mnogih posvetovanjih, ki jih je imelo odkupno podjetje s pridelovalci in njihovimi organizacijami, tako da je bila odkupna cena določena v splošnem sporazumu. Podjetje »Hmelzad« iz Celja plačuje hmelj povprečno po 580 din za kilogram. Od tega plača pridelovalcu 462 din, ostalo pa gre v razne fonde in se razdeli takole: kmetijska zadruga dobi 34 din, hmeljarski odbor 6, Hmeljarski inštitut 12, za nakup umetnih gnojil gre 40, za regulacijo rečice Loznice pa 33 din. Vsak izmed teh udeležencev pri razdelitvi odkupne cene hmelja dela neposredno za povečanje pridelka. V tem oziru je zlasti važen Hmeljarski inštitut, ki se ukvarja z raznimi za hmeljarstvo važnimi raziskavami, zlasti pedološkimi, tako da je zdaj vsaka

ped Savinjske doline znanstveno raziskavana.

Takšno organizacijsko vlogo, ki jo izpolnjuje odkupno podjetje »Hmelzad« za pospeševanje hmeljarstva, vsi pridelovalci tega najpomembnejšega hmeljarskega pridelka v naši državi osestransko podpirajo. Zato je tudi razumljivo, da so mnogi izmed njih, zlasti zavednejši, ostro obsodili ukrep nenosadskega podjetja »Import-Export«, ki je začelo v lovu za hmeljem prek svojega predstavnika ponujati pridelovalcem po 700 din za hmelj. Pridelovalci bi lahko dobili neupravičene piske cene samo začasno, kajti ta nenadni in nestalni odkupovalec, ki mu devizne kalkulacije za zdaj omogočajo navijati cene, bi se morda čez nekaj časa sploh več ne pojavil na tem trgu.

Tako nesolidno nastopanje »Import-Exporta« iz Novega Sada na tem trgu škoduje ne le skupnosti, marveč tudi samim pridelovalcem. Na drugi strani pa takšno neorganizirano nastopanje ne koristi pospeševanju hmeljarstva. Pridelovalci hmelja na tem področju so že vajeni organiziranja prek zadrug kupovati razne potrebščine. Sami skrbijo za znanstvene raziskave, sami se lotevajo raznih melioracijskih del in sami investirajo denar v pridelovanje hmelja. Takšen način odkupovanja, kakršnega je skušalo uveljaviti novosadsko podjetje, pa bi pomenil orniti se na staro, pomenil bi trgovino zaradi trgovine, odkup zaradi špekulacije.

J. Drašinovar

Krepitev balkanskega sodelovanja

Minulo sredo sta odpotovala iz naše države grški kralj in kraljica, toplo pozdravljena kot predstavnika prijateljske dežele na vsej poti od Djevdjelije do Beograda in od Beograda prek Zagreba, Ljubljane, Istre in Splita do Dubrovnika.

V uradnem poročilu, objavljenem ob koncu desetdnevnega bivanja kralja Pavla in kraljice Frederike v Jugoslaviji, je poudarjeno, da je obisk še enkrat potrdil tradicionalno grško-jugoslavansko prijateljstvo, posebej utrjeno v zadnjih letih z uspehi, doseženimi v sodelovanju, brez pridržka, v balkanskem paktu, katerega načelom ostaneta obe deželi privrženi.

Čustva, ki so jih naši narodi izpričali tokrat, ko so pozdravljali visoke geste, grški narod pa, ki je pred letom dni priskočil sprejel predsednika naše republike, so pokazala, da so politika grško-jugoslavanskega prijateljstva in sodelovanje ter načela, na katerih sloni balkanski sporazum in zveza, stvar bistvenih koristi ter odsev razpoloženja narodov obeh dežel in da so medsebojno čvrsto povezana.

To pa je povsem naravno. Male balkanske dežele, navezane druga na drugo z zemljepisno lego, z izkušnjami svojega zgodovinskega razvoja, z vrsto skupnih problemov in potmi njihovega obravnavanja, z mnogimi stikališči na torišču razvijanja političnega, gospodarskega, kulturnega in drugega življenja tega dela Evrope, so našle in zasnovali v svojem trojnem dogovoru prijateljstva in sodelovanja ter zveze ustrezno obliko in široke okvire za upostavitve svojih medsebojnih odnosov, hkrati pa so zadostile tudi zahtevam sodobnih mednarodnih razmer na splošno.

Sadov trojnega sodelovanja so nedvomno že potrdili koristnost in upravičenost regionalnega združevanja narodov, doseženi na načelih Ustanovne listine Združenih narodov, ki pripo-roča takšne mednarodne sporazume kot pravilno pot k razvijanju celotnega obrambnega, političnega, gospodarskega, kulturnega in vsakega drugega sodelovanja. S ponosom in samozavestjo lahko že zdaj ob bilanci

sadov balkanskega sodelovanja rečemo, da je trojni sporazum vzlic raznim težnjam od zunaj, edini dosledno uresničen dogovor te vrste na svetu. To je lahko ostal in kot takšen se je lahko uveljavil tudi v viharjih dnevnih nedavnega obdobja svetovne politične zgodovine, kar je treba pripisati zelo važni okoliščini: da je ostalo to sodelovanje stvar samih dežel, ki so to pogodbo podpisale, da se je posrečilo kljubovati slehernemu zunanjemu vplivu.

Sadovi sodelovanja so nadalje v celoti dokumentirali v upravičenosti pozneje čedalje bolj razširjenega in zdaj na svetu že splošno priznanega mnenja, da različni družbeni sistemi v raznih deželah ne izključujejo možnosti resničnega medsebojnega razumevanja, spoštovanja in plodnih prijateljskih stikov. Ti sadovi so tudi pokazali, da ta duh in vsestransko naraščajoče sodelovanje, lepo izražena v sedanjih odnošajih med Grčijo in našo državo, nedvomno ustvarjajo tisto vzdušje, v katerem lahko obravnavamo odprta vprašanja ustvarjalno, v korist neposredno zainteresiranih narodov, pa tudi v korist vseh ostalih, ker krepe mir na svetu in utirajo pot splošnemu napredku.

Zaradi vsega tega je balkansko sodelovanje v trajno korist Grčije, Turčije in Jugoslavije. To sodelovanje ni plod trenutnih potreb, pred seboj ima še mnoge možnosti, mnoge velike uspehe. Prav zato je treba čuvati njegovega duha, njegova načela, njegove vsestranske značilnosti in se boriti zanj.

Slišati je bilo mnenja — delili pa so jih tudi nekateri časniki v deželah turškega partnerja — da je Balkanska zveza dogovor izključno vojaške narave. Mar je treba še posebej poudarjati, da so takšne trditve nevedrjene? Če bi bilo to res, tedaj bi bila ta zveza ne le časovno povsem omejenega značaja, marveč bi bila tudi zelo omejene vrednosti in smisla, pa tudi samo vojaško sodelovanje bi brez gospodarskega, kulturnega in ostalih ne pomenilo dosti. Takšna zveza ne bi mogla mnogo koristiti deželah, ki bi jo sklenile, takšna zveza ne bi mogla v celotnem in

dolgotrajnem sodelovanju zblíževati narodov in jim pomagati, da bi uredili odprta vprašanja, takšna zveza ne bi pomenila njihove trajne koristi, pa tudi miru ne bi koristila.

Takšna zveza pa tudi ne bi mogla v prihodnje preprečevati tako neljubih in skrajno nepotrebnih pojavov, kakršni so se dogajali zadnje dni v zvezi z vprašanjem Cipra in ki jih bo poglobitev plodnega sodelovanja med balkanskimi narodi lahko — o tem ne dvomimo — odstranilo z dnevnega reda učinkovitega kakor karkoli drugega.

B. Lazič

IRANSKA POLITIKA IN NAČRTI O OBRAMBI SREDNJEGA VZHODA

Predsednik turške republike Džalal Bajar bo 19. septembra uradno obiskal Iran. Iranski tisk piše, da bo pravzaprav po dolgih letih vrnil uradni obisk šaha Rize Pahlevija v Turčiji, ki ga Atatürk zaradi nenadne bolezni ni mogel vrniti. Čeprav bi utegnil biti ta obisk v okviru medsebojnih obveznosti dveh umirlih suverenov na prvi pogled čisto sentimentalnega ali vljudnostnega značaja, vendar vse kaže, da je stvar drugačna.

Politični krogi Teherana, pa tudi tisk se zadnje dni mnogo ukvarjajo s kaj preprostim vprašanjem: ali bo prišlo med obiskom do važnih političnih razgovorov. Za boljše razumevanje možnih zunanjepolitičnih potez iranske vlade, njenega splošnega razpoloženja glede vključitve v zahodni vojaški sistem tega dela sveta, kakor tudi stališča posameznih držav do teh načrtov, ne bo odveč primerjati nedavno pisanje angleškega časnika »Daily Telegraph« ter reagiranje uradnih krogov Irana in tiska na ta članek.

»Daily Telegraph« poudarja, da vzhlic šahovemu zanimanju za vključitev Irana v to ali ono vojaško zvezo na Srednjem vzhodu ne smemo pozabiti, da ima Iran

Trgovinski sporazum z Dansko obnovljen

Beograd, 16. sept. (Tanjug). — Jugoslovansko poslanstvo v Kjbenhavnu in dansko zunanje ministrstvo sta izmenjali pismi o podaljšanju trgovinskega sporazuma med obema deželama do konca junija prihodnjega leta. Ta sporazum je bil sklenjen oktobra 1953 z veljavnostjo do junija 1955 in določa menjavo blaga v vrednosti približno 12 milijonov dolarjev.

Sovjetski novinarji v Skoplju

Skoplje, 16. sept. (Tanjug). — Delegacija sovjetskih novinarjev je prispela danes v Skoplje, kjer si je najprej ogledala kulturne in zgodovinske znamenitosti mesta. Opoldne jo je sprejel predsednik Izvršnega sveta Ljubčo Arsov. Sovjetski gostje so zatem obiskali zavod »Tito« in se razgovorili s člani delavskega sveta tega kolektiva.

Popoldne so bili v uredništvu »Nove Makedonije«, jutri zjutraj pa bodo odpotovali v Ohrid.

Ugodna bilanca

Sestanek v Moskvi so je zaključili z ugodno bilanco. Dosegli so prav toliko, kolikor je bilo moč pričakovati: sklepe o upostavitvi diplomatskih stikov, sporazum o nadaljevanju stikov, ki naj bi dobili v naslednji etapi obliko pogajanj o razširitvi trgovinskih zvez med ZSSR in Zahodno Nemčijo.

To je moč povzeti iz uradnega sporočila. Adenauer je pripomnil, da mu v Moskvi obljubili, da bodo izpustili obsojene Nemce. To obljubo bodo izpolnili najbrž v obliki posebnih in nekateri člani nemške delegacije njih sovjetskih odlokov o amnestiji. Čeprav so deli zahodnonemškega tiska vprašanje obsojencev nekoliko dramatično, češ da je to glavni pogoj za ureditev diplomatskih stikov, je morda pričakovati, da bo sovjetska privolitev formulirana v skupnih dokumentih. Cilj teh nemških trditve je bil najbrž pokazati, da zahteva Zahodna Nemčija za svojo privolitev v izmenjavo veleposlanikov določeno kompenzacijo.

Ureditev stikov ne bo koristila samo v Sovjetski zvezi. Kancelarjeva »Kölnische Rundschau« je včeraj jasno napisala, da »diplomatska pot Bonn-Moskva« v prihodnje ne bo držala prek Pariza ali Washingtona. Razen koristi, ki bi jih utegnili prinesiti trgovina z Vzhodom, je očito, da tudi novo priznanje suverenosti Zahodne Nemčije ni stvar, ki bi jo Bonn želel zavrniti. Razen tega člani sovjetske delegacije niso zamudili te priložnosti, da so opozorili Nemčijo in svet na to, da niso ostali samo nemški državljani v ZSSR, marveč tudi sovjetski državljani v Zahodni Nemčiji.

Moskovski sporazum je realističen kompromis. Sovjetska vlada je priznala Zahodno Nemčijo, čeprav ne odobrava njene vključitve v okvir zahodnih zvez. Bonn pa je s tem, da bo poslal svojega predstavnika v Moskvo, pripoznal dejstvo, da je moč nemško vprašanje urediti samo s pogajanjem ob sodelovanju ZSSR. Sporazum je bil sklenjen na podlagi razdelitve Nemčije. Ta sporazum je celo nemško zaključil razdelitev in ji dal povsem diplomatski in pravni okvir. V tem smislu pomeni konec procesa nastajanja dveh nemških držav, procesa, ki se je začel pred več leti. Hkrati pa je izraz novih teženj po zblíževanju in dogovarjanju. Zelo verjetno je, da se je moralo sleherni globlje poseganje v nemško vprašanje začeti prav na ta način.

Izkusnje so pokazale, da so reali-

stični sporazumi, kolikor so sklenjeni v duhu pomiritve, navadno koristni. Mnogo je razlogov, da verjamemo, da bo to veljalo tudi za sadove sovjetsko-nemškega srečanja. Nič čudnega ni, da se v marsičem niso strinjali in da je bilo jasno povedano, da se ne strinjajo. Moskva ni hotela pripoznati Adenauerja za zakonitnega vse Nemčije, vsem ko je Adenauer izjavil, da se smatra za takšnega zastopnika. Sovjetski predstavniki so ponovili prepričanje, da združitev Nemčije spriči obstoja zahodnih vojaških zvez ni aktualna, kancelar pa je poudaril, da smatra te zveze za potrebne. Tako so znova potrdili odgovitve tega vprašanja na poznejše čase. Razlike v glediščih, niti ostre besede pa niso mogle preprečiti dogovora o tistem, o čemer je bil možen. To je skupaj z drugimi podobnimi pojavi v mednarodnem življenju bodrilno znamenje sedanje razvoja. Odkrito konfrontiranje nasprotujočih si gledišč brez nevarnosti, da bi to povzročilo neuspeh razgovorov, je nov izraz ženevskega duha, sadovi moskovskega sestanka pa so neposredno nadaljevanje ženevskih uspehov.

G. Altman

— Z VSEH STRANI SVETA —

OZN KONVENCIJA O AVTORSKIH PRAVICAH

Pariz, 16. sept. (Tanjug). Danes je začela veljati mednarodna konvencija o zaščiti avtorskih pravic, sklenjena na temelju priporočil in predlogov UNESCO. Dosele jo je podpisalo 46 v UNESCO včlanjenih držav.

V smislu nove konvencije jamčijo države podpisnice umetnostnim ustvarjalcem enako ravnanje in zaščito kakor kulturnim delavcem v svojih lastnih deželah.

ZDA

ŠE EN PRIMER MCCARTHYJEVE PRAKSE

Washington, 16. sept. (AFP). Preiskovalna komisija Predstavnikega doma ZDA je danes zaslila nekdanjega pomočnika zunanjega ministra Bedela Smitha, da bi ugotovila, ali so bili nekateri kandidati za ameriško diplomatsko službo zavrnjeni zato, ker je senatni odbor dvomil o lojalnosti njihovih roditeljev. Pomočnik zunanjega ministra Henderson je izjavil, da mu

ni znan noben takšen primer, odkar je na tem položaju.

VELIKA BRITANIJA SOVJETSKI GRADBENIKI NA OBISKU

London, 16. sept. (AFP). Podpredsednik sovjetske vlade Kučerenco je sinoči prispel v London s sovjetskimi strokovnjaki, ki se bodo seznanili z graditvijo stanovanj v Veliki Britaniji. Po sedemdnevnem bivanju v Londonu bo delegacija potovala v Pariz.

CIPER

JALOVE PREISKAVE. Nikosia, 16. sept. (Reuter). Preiskava, ki jo je napravilo več kot 1300 vojakov na področju Famaguste, ni rodila nikakršnih pomembnejših sadov. Zaplenjenih je bilo le nekaj lepakov. Med preiskavo so po sosednjih vaseh proglasili strogo policijsko uro in več tisoč domačinov ni smelo zapustiti hiš.

MADŽARSKA TRGOVINSKA POGAJANJA Z VELIKO BRITANJO

Budimpešta, 16. sept. (MTI). V London je odpotovala trgovinska delegacija, ki naj bi nadaljevala pogajanja o novem trgovinskem in plačilnem sporazumu z Veliko Britanijo. Delegacija vodi načelnih ministrstva za zunanjo trgovino Bela Szilagy.

IZRAEL BEN GURION SEŠTAVLJA NUOVO VLADO

Tel Aviv, 16. sept. (AFP). Vodja stranke Ben Gurion je po pet tednov trajajoči krizi dosegel načelno privolitev levega krila strank Mapam in Akdut Aboda za sodelovanje v vladi.

LIBANON NOVA VLADA

Beirut, 16. sept. (AFP). Predsednik republike Kamil Samun je sinoči poveril Rašidu Karamu mandat za sestavo nove vlade.

PRED ZASEDANJEM GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Gospodarska vprašanja

tudi tokrat verjetno ne bodo rešena

New York, 16. sept. (Tanjug). V nasprotju z lanskim bo na dnevnem redu bližnjega zasedanja Generalne skupščine znatno manj gospodarskih vprašanj. Za sedaj je razen običajnih poročil na dnevnem redu samo vprašanje gospodarskega razvoja nerazvitih dežel in v zvezi s tem problem ustanovitve posebnega sklada za pospeševanje razvoja teh dežel, vprašanje ustanovitve finančne korporacije in problem tehnične pomoči. Ustanovitev posebnega

sklada OZN za gospodarski razvoj nerazvitih dežel je ključno vprašanje pri obravnavanju problema zaostalosti. Vprašanje obravnavajo že nekaj let, a še niso ustanovili sklada, ker nekatere dežele, predvsem ZDA pogojno vežejo svoj finančni prispevek v sklad z razorožitvijo. Skupina strokovnjakov OZN je ugotovila, da sklad ne bi mogel delovati brez začetnega zneska 200 milijonov dolarjev.

Na minulem zasedanju Eko-

nomsko-socialnega sveta so sprejeli resolucijo, v kateri so pripočeli ustanovitev odbora, ki bi se nadalje vodil vse delo v zvezi z ustanovitvijo sklada. To smatrajo za zelo pomemben uspeh, ker so vprašanje sklada doslej vedno obravnavali samo na »privatni« podlagi, medtem ko bi z ustanovitvijo odbora vladnih predstavnikov ta problem dobil uradno podlago. Gospodarski odbor Generalne skupščine bo ponovno obravnaval vprašanje ustanovitve sklada, toda tu ne pričakujejo nič več kakor morebitno ustanovitev odbora vladnih predstavnikov.

Kar zadeva finančno korporacijo in tehnično pomoč, ne pričakujejo od Generalne skupščine ničesar novega. Finančna korporacija je dejansko že ustanovljena in med delegacijami nerazvitih dežel je slišati dosti pripomb na račun te ustanove, kajti članstvo v korporaciji je omejeno samo na člane Mednarodne banke, korporacija pa lahko investira tudi v gospodarsko razvite in ne samo v nerazvite dežele.

Podobno je tudi s tehnično pomočjo, ki je letos v znatno boljšem finančnem položaju, vendar ne pričakujejo nobenih novih momentov.

Zdravko Pečar

Mendes-France na obisku

Včeraj ga je sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj

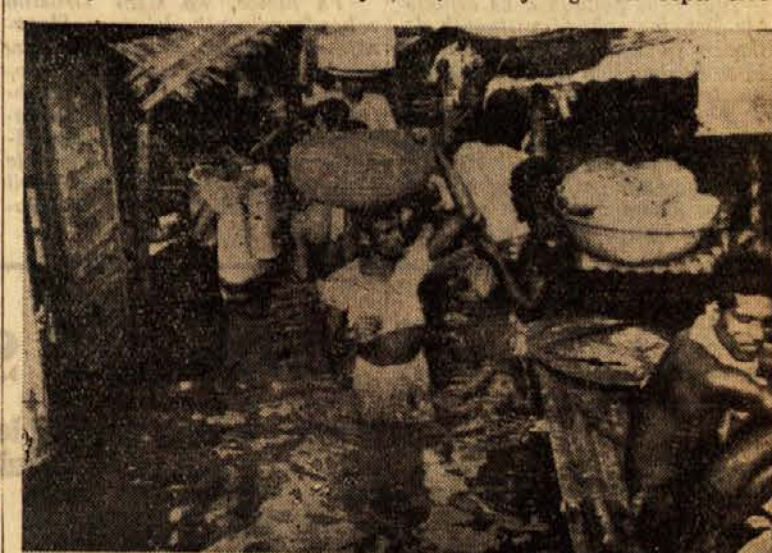
Beograd, 16. sept. (Tanjug). Danes dopoldne okrog desetih je prispel v Beograd bivši francoski ministrijski predsednik Pierre Mendes-France. Na letališču so ga sprejeli in pozdravili državni podtajnik Anton Vratuša, pooblaščen minister Mihailo Javorski in francoski veleposlanik v Beogradu François Coulet.

Mendes-France bo ostal nekaj dni v Beogradu, zatem pa bo obiskal nekatere kraje v naši državi. Njegov obisk je zasebnega značaja.

Dopoldne je sprejel g. Mendes-Francea podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. Razgovorjala sta se kako uro. Zatem je tov. Kardelj gosta povabil na kosilo na svojem domu. Na kosilu so bili tudi predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič, predsednik Ljudske skupščine Srbije Petar Stambolić, državni podtajnik za zunanje zadeve Veljko Mićunović, državni podtajnik v Zveznem izvršnem svetu Anton Vratuša, predsednik beograjskega OLO Minić in francoski veleposlanik François Coulet.

Sporazum z Romunijo o preprečevanju obmejnih incidentov

Beograd, 16. sept. (Tanjug.) Od 31. avgusta do 7. septembra je bilo v Bukarešti drugo zasedanje jugoslovansko-romunske komisije za proučevanje in preprečevanje incidentov na jugoslovansko-romunski meji. Zasedanje je poteklo v prijateljskem in delovnem vzdušju. Na njem je bil podpisan protokol o izmenjavi in dopolnitvi sporazuma, sklenjenega 11. sept. 1953.

Poplave v Pakistanu: v poplavljeni Daki ljudje rešujejo svoje bomo imetje

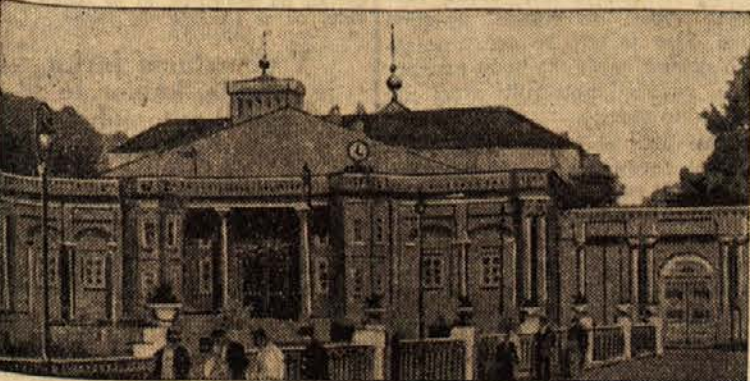
Prosvetne skrbi vlade ZDA

v zvezi z enotnimi šolami za bele in črne otroke s kadri in šolskimi prostori

Washington, 16. sept. (Tanjug). Začetek pouka v ljudskih šolah je sprožil mnogo komentarjev v tisku in javnosti iz dveh razlogov. To je v ZDA prvo šolsko leto, ko začno veljati lanske odredbe Vrhovnega sodišča o ukinitvi rasne diskriminacije v ameriških šolah. Tu ugotavljajo, da odredbe letos ne bodo povsod uveljavili, ker 6 zveznih držav v tej zvezi ni ničesar ukrenilo, čeprav je prav v njih največ črnih otrok. Spriče takšnega stanja pripominjajo, da nihče niti ni pričakoval, da bodo začeli odredbo tako naglo izvajati, ker gre za problem, ki traja že stoletja in ki ga zato ni lahko rešiti v nekaj dneh. Sodijo, da je najvažnejše dejstvo, da se

je akcija začela odločno in da države, ki ji bodo nasprotovale, lahko obtožijo kršitve ustave, kar doslej ni bilo možno.

New York in Washington sta odredbo skoraj popolnoma uveljavila, toda sedaj je nastalo vprašanje splošnega pomanjkanja šolskih prostorov in učiteljev. Pri sedanjem številu učencev manjka okrog 150.000 učiteljev in nad 300.000 razredov. Eisenhower je zahteval nove kredite za odpravo teh težav, toda spriče odpora demokratskih članov Kongresa iz južnih držav, kjer je črnsko vprašanje najbolj pereče, Kongres zakonskega osnutka o tem ni sprejel.

Poslopje parlamenta v Teheranu

USPELA STABILIZACIJA našega denarnega obtoka

K objavi bilanc Narodne banke FLRJ za minulo leto

Zvezni zavod za statistiko objavlja v najnovejši številki svojega mesečnika »Indeks« bilanco Narodne banke FLRJ za preteklo leto v primerjavi z bilanco za leto 1953. Iz objavljenih podatkov se da marsikaj razbrati, kar zanima tudi našo širšo javnost.

Zlate rezerve Narodne banke so skupaj z delom kvote v Mednarodnem monetarnem skladu v preteklem letu narasle od 6,28 na 6,69 milijarde dinarjev, devizne rezerve pa od 1,59 na 2,7 milijarde, tako da so se skupne zlate in devizne rezerve povečale od 7,87 na 9,44 milijarde dinarjev (vse računano po uradni pariteti). Hkrati pa so lani močno narasla kratkoročna posojila, ki jih daje Narodna banka, namreč od 535,1 na 720,7 milijarde dinarjev, kar ni ostalo brez vpliva na gibanje

denarnega obtoka, ki se je v tem letu povečal od 68,1 na 88,2 milijarde dinarjev.

Glede na lanske izkušnje je bil letos uveden strožji režim pri odobravanju kratkoročnih kreditov. Razvoj je pokazal, da omejitve pri kreditiranju niso kvarno vplivale na nadaljnji razvoj in dvig proizvodnje. Uspeh teh ukrepov pa je ta, da se celotni obseg kratkoročnih kreditov od konca lanskega leta ni nadalje povečal, marveč se je celo za malenkost zmanjšal. Medtem ko so lani v prvem polletju kratkoročni krediti narasli za 70 milijard ali za 12 %, so se letos v prvem polletju zmanjšali za 3,2 milijarde. Rezultat tega omejevanja pri kreditiranju pa se je pokazal v razvoju denarnega obtoka, ki se je v prvem polletju letošnjega

leta celo za malenkost zmanjšal od 88,2 na 85,6 milijarde dinarjev ob istočasnem zmanjšanju dobroimetja gospodarstva na žirovni račun (ki opravljajo funkcijo plačilnega sredstva) od 133,8 na 117,9 milijarde dinarjev. Prav tako nam najnovejši podatki za julij in avgust povedo, da se je dosežena stabilnost denarnega obtoka ohranila tudi v zadnjih dveh mesecih. V juliju se je denarni obtok za malenkost dvignil na 87,7 milijarde din, v avgustu pa se je spet skrčil na 87,5 milijarde, in je torej po 8 mesecih še vedno manjši kakor konec lanskega leta. Tako smo dosegli v letošnjem letu vidno stabilizacijo našega denarnega obtoka in s tem izpolnili osnovni pogoj za stabilizacijo cen na našem trgu.

Iz bilance Narodne banke za preteklo leto naj še navedemo, da je bilo konec preteklega leta od 432 milijard dinarjev dolgoročnih sredstev za investicije (naloženih skladov gospodarstva in splošno-družbenih skladov za investicije) porabljenih za dolgoročna posojila za investicije le 349 milijard (prejšnje leto od 229 milijard sredstev 198 milijard), iz česar izhaja, da se je del teh sredstev začel uporabljati za kratkoročno kreditiranje. Nadalje je omeniti, da je razmerje med klirinskimi in drugimi terjatvami nasproti inozemstvu ter ustreznimi obveznostmi nasproti inozemstvu ostalo v preteklem letu v bistvu nespremenjeno. Naše klirinske in druge terjatve v poslovanju z inozemstvom so se lani nebitveno povečale od 41,6 na 42,6 milijarde dinarjev, hkrati pa so tudi naše klirinske in druge obveznosti v poslovanju z inozemstvom nebitveno narasle od 98,2 na 99,3 milijarde din. Naposljed je iz bilance še razvidno, da je Narodna banka v preteklem letu zaznamovala 3709 milijonov dinarjev dobička. V bilanci za leto 1953 dobiček ni bil izkazan, ker ga je Narodna banka po takrat veljavnih predpisih vplačevala v zvezni proračun, oziroma v zvezni sklad za kreditiranje investicij. S.

OB 10-LETNICI DRUŠTVA ZOBOZDRAVSTVENIH DELAVCEV SLOVENIJE

Prof. Rant - vzornik in učitelj naših mladih stomatologov

Letos mineva deset let, odkar je začelo v Sloveniji delovati Društvo zobozdravstvenih delavcev. Nemogoče bi bilo karkoli napisati o tem društvu, ne da bi hkrati omenili požrtvovalno delovanje prof. dr. Jožeta Ranta, nestorja slovenskega zobozdravstva, na čigar pobudo je bilo društvo tudi osnovano in pod čigar predstvom je uspešno delovalo oseh deset let.

Potem ko je dr. Rant že bil praktični zdravnik, je žrtvoval vse svoje premoženje, da se je lahko na Dunaj specializiral za zobozdravnikarstvo in postal tako specialist stroke, ki je bila v letih pred vojno pri nas kaj malo uvaževana. Tako je prof. Rant razen v svoji privatni praksi deloval tudi v splošni bolnišnici v Ljubljani kot specialist za čeljustno kirurgijo polnih 13 let, ne da bi za to dobil kakršnokoli plačo ali nagrado. Na tedanje banovinske uprave so menili, da to mesto v bolnišnici ni potrebno in da lahko delo opravi kirurg, prof. Rant pa, ki je dan za dnem operiral zapletene poškodbe na čeljustih, je dobro vedel, koliko zla je lahko odurni na tem mestu prav specialist za zobozdravstvo.

Kot tolkšen človekoljub, razen tega pa sam izhajajoč iz rečnih razmer, saj je bil čim preprostejši delavec, ni ob okupaciji naše domovine dolgo iskal poti med tiste, ki so se borili proti okupatorju. Bil je član zobozdravniškega akta OF, in od fašistov večkrat preganjan in zaprt. Po osvoboditvi je postal redni univerzitetni profesor, ki je s peščico ljudi začel delo na stomatološki kliniki, ki je našla zasilen prostor v bližini pili direktorja bolnišnice. Postal je tudi prvi pobudnik za osnove Društva zobozdravstvenih delavcev in njen prvi predsednik, ki je bil izvoljen tudi dva naslednja leta.

V okviru tega Društva ni združil le zobozdravnikov, temveč tudi zobotehnične, dentiste in ose, ki imajo posla z zobozdravstvom. Pomagal jim je pri strokovnem izpopolnjevanju ter odprl

vrata klinike na široko psem, ki so hoteli izboljšati svoje znanje. V veliko pomoč je bil tudi svojim sodelavcem na kliniki, kjer je pomagal usposobiti izredno dober kader, ki se lahko kosa pri vseh vrstah zobozdravstvenih del s specialisti v inozemstvu.

V novih prostorih klinike so zelo razširili zdravstveno dejavost deset let.

nost, tako po številu pacientov kot tudi po kvaliteti in raznovrstnosti operacij in zdravljenja. Kot splošno priljubljen šef klinike je prof. Jože Rant našel čvrsto podporo med kliniko in ambulantami v mestih in na podeželju. V njem imajo izredno sposobnega profesorja tudi študenti stomatološke fakultete, ki je sicer ena najmlajših znanstvenih ustanov pri nas, vendar pa daje že prve vidne uspehe pri šolanju zobozdravnikov.

Ta mesec, ko slavi Društvo zobozdravstvenih delavcev Slovenije desetletnico svojega obstoja, in ob prvem kongresu zobozdravstvenih delavcev, ki bo v Ljubljani, se člani slovenskega zobozdravstvenega društva s hvalečnostjo spominjajo vsega, kar je prof. Rant v minulih letih storil za razvoj zobozdravstva v Sloveniji. M. N.

Neurje nad Piranskim zalivom

V noči od srede na četrtek je nad piranskim zalivom divjalo silovito neurje. Globinski valovi so zaradi močnega odjuga in visoke plime preplavili trg in ulice v Piranu. Valovi so vrpli jadralce v pristanišču na suho na Tartinijev trg, kjer je voda dosegla 40 cm višine. Mnogo pritičljivih prostorov in kleti je voda preplavila. Med divljanjem neurja je izgrabi življenje 49-letni Jože Jontas, ki je skusil rešiti mizo, stola in ostali inventar bifeja Rivijskega. Pokončnik, ki je bil uslužbenec Zavoda za socialno zavarovanje, je zajel močan val in ga vrgel v morje, kjer je kmalu izginil v valovih. Njegovo truplo so našli v bližini obale šele naslednje jutro.

Kmetijski strokovnjaki iz BiH v ptujskem okraju

V ptujskem okraju se mudi skupina kmetijskih strokovnjakov iz LR Bosne in Hercegovine. Zanimajo se predvsem za organizacijo kmetijske službe pri zadruharjih v okraju. O tej organizaciji so se po ogledu večih zadrug izrazili zelo pozitivno. Izkušnje, katere so pridobili pri tem delu kmetijski strokovnjaki iz ptujškega okraja, bodo uporabili pri organizaciji kmetijske službe v svojih krajih. Obiskali so zadruge v Goriscini in Ormožu, namenjavajo pa se ustaviti še pri nekaterih drugih. Med njimi so tudi veterinarji, ki se zanimajo za delo veterinarske službe.

Bela krajina dobiva gmotne osnove za gospodarski razvoj

OB OTVORITVI BELOKRANJSKE ŽELEZOLIVARNE V ČRNOMLJU

Danes popoldne bodo odprli novo belokranjsko železolivarno v Črnomlju. Zgrajena je bila v rekordnem času: lani februarja je bila šele sklenjena pogodba o gradnji, v septembru so začeli kopati prve temelje, letos 20. maja pa so v novih prostorih že začeli poskusno obratovati. Popolnoma je zgrajena livarska delavnica, jedrna, topilnica, čistilnica, remontna in montažna delavnica. Trinadstropno poslopje je

načrtu, da bodo odšli že 1400 ton trgovske in 400 ton strojne litine. Investirali bodo še 180 milijonov dinarjev, kar bodo porabili vedno za notranjo opremo. Za odlične belokranjske livarne se zlasti potegujejo veletrgovine v Ljubljani, Kranju, Mariboru, Celju, Zagrebu in drugje, naročil zanje pa je toliko, da bi morala tovarna potrožiti proizvodnjo, da bi jih zmogla. Od nekdanjih le nekaj proizvodov izdelujejo že

tena za grozdne stiskalnice z maticami in podložke itd. Nova belokranjska železolivarna v Črnomlju je ena najlepših industrijskih podjetij na Dolenjskem. Pomoč, ki jo je dobila, ni bila vržna stran, saj bo izdatno dvignila narodni dohodek v teh pasivnih krajih, zaposlila domačine, da jim ne bo treba iskati zasluzke drugje in tržišču bo nudila izdelke, ki jih je bilo doslej težko dobiti. Jak.

Boris Zihel na Jesenicah

V sredo zvečer je predaval v polni dvorani Mestnega gledališča na Jesenicah član Izvršnega komiteja CK ZKS Boris Zihel o svojih vtisih z nedavnega obiska jugoslovanske parlamentarne delegacije v Sovjetski zvezi. Okoli 500 poslušalcev, ki so prišli na Jesenice tudi iz Bohinja, Bleda, Radovljice in Kranjske gore, je z velikim zanimanjem sledilo predavanju.

Prvi zadržni dom v Križah

V nedeljo, 18. septembra, bodo mariljivi zadržniki iz Križ pri Trzinu praznovali svoj prvi zadržni dan. Ob tej priložnosti bodo tudi priredili živinorejsko razstavo, na kateri bodo pokazali približno 80 glav rodovniške živine. S to razstavo hočejo predvsem pokazati uspehe, ki so jih dosegli pri napredku živinoreje v tem kraju.

Zadržniki v Križah pa so tudi sicer mariljivi. Zlasti lepe uspehe so dosegli z vrtnarstvom in povrtinarstvom, saj zalagajo z zelenjavo že precej krajem v svoji okolici, predvsem pa v Križah. Tudi sadovnjake so obnovili. Kupili so že precej kmetijskih strojev, sedaj pa nameravajo kupiti še traktor.

V Kamnici pri Mariboru so zgradili vodovod

V nedeljo so v Kamnici pri Mariboru izročili svojemu namenu vodovod. Ob tej priložnosti so imeli domačini lepo slavnost, vodovod pa je predal svojemu namenu tov. Boje, predsednik okrajnega ljudskega odbora Maribor. Vaščani so zelo veliko pomagali pri gradnji s prostovoljnimi delom. Izdatno podporo pa jim je nudila ljudska oblast in predsednik republike zadrži, zveze tov. Avbel. S finančnimi sredstvi pa je v veliki meri pomagal kolektiv Hidrocentra Mariborski otok. G. S.

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

Bolje bi moral ločiti uniformo SS od Wehrmachta

Karikaturist »Pavlihe« je napravil »hudo« napako. Narisal je Alojza Koroška iz Ivanjev, ljubumerski okraj, kako pozdravlja s hitlerjevskim pozdravom, običen pa je v uniformi enot nemške SS. Korošek je zdaj moten, prej pa je bil komandant petih postaj LM, razen tega je bil celo upravitelj zapora v Radgoni. Čutil se je globoko užaljenega, kako so ga mogli narisati v takšni uniformi in je menil, da mora tožiti glavnega urednika »Pavlihe«. V svoji obožljivosti je navedel, da »med okupacijo ni bil v nobenih sovražnih formacijah«.

Obravnava proti glavnemu uredniku »Pavlihe« je bila v četrtek pred ljubljanskim okrožnim sodiščem. Najbrž je sam predmet tožbe — humoristični časopis — vplival na dokaj humorističen razplet dogodkov. Ko je bila prebrana »obtožnica« proti uredniku časopisa, je moral biti vsak pripravljen o nedolžnosti Koroška, kajti ne da ni bil v nobeni nemški vojski, temveč je tudi vedno podpiral NOB. Samo teh nekaj trenutkov, ko je sodišče poslušalo obtožbo, je bilo kar nekaj za suždenje. Častni potem pa je voziček njegove časti strmo zdrsil navzdol. Priča I. K. je namreč izpovedala, da imajo sliko Koroška v nemški uniformi. »Tožilec« se je zmedel:

»Hodil sem sicer na vaje takratne Wehrmachta in to v civilu.«

Tega mu prav nihče ni hotel verjeti. Potem je le dodal:

»Le nekajkrat sem bil v uniformi.«

Počasi je prihajala resnica na dan, končno pa je bila sodišču pred-

ložena slika, ki kaže Koroška, kako koraka z dvignjeno roko po Vidnu ob Ščavnici v uniformi in ima čim Schahrführerja. Sedaj je bila usoda tožnika dokončno zapečatena in konec je bilo njegovega prizadevanja, da bi opral svojo čast. Ko na koncu koncev ni več kazalo, da bi še kaj več mogel zahtevati od »Pavlihe«, se je Korošek, v stilu svoje dosedanje humoristične tožbe humorističnega časopisa obrnil na sodišče z zahtevo, da bi obsojilo glavnega urednika, da prispeje popravek, da ni bil v SS, kot to kaže karikatura, temveč da je bil

»samo« član Wehrmachta. Sodišče je pokazalo dokazljivo mero »neusumnega« od takih in podobnih žal in je oprostilo urednika, medtem ko mora Korošek plačati stroške sodne obravnave. »Grešnem« karikaturistu Pavlihe, ki ne loči uniform okupacijske vojske, naj ostane v premislah, kakšno velikansko »škodo« je napravil s to svojo napako. Korošek pa je s to svojo velikopotezno tožbo dosegel vsaj to, da smo izvedeli, kdo in kaj je bil. Vsaj ena korist te druge dokaj brezkoristne obravnave. —ina

...IN V MARIBORU

Grda zloraba zaupanja

Vida Vidgajer iz Maribora je bila od leta 1947 zaposlena v Mariborski tekstilni tovarni, kjer so jo kmalu dodelili tovarniškemu komiteju Zveze komunistov za opravljanje administrativnih del. V njen diološki je sodilo tudi pobiranje članarine od članov ZKS. Vplačano članarino je prejela preko posebnih poverljivikov ali pa neposredno. Nihče ni dvomil o njeni poštenosti in zato tudi niso kontrolirali njenega poslovanja. Izkazano zaupanje je pa Vidgajerjeva izkoristila in odvajala Mestnemu, kasneje pa Okrajnemu komiteju ZKS manj gotovine, kot je bilo vplačano ali pa je izpuščala iz evidence posamezne člane, vplačano članarino si pa prilastila. Tako je v letih 1951 do

konca 1954 pridržala in uporabila zase skupno 331.585 din vplačane članarine. Povečanje denar je zapravljala po kavarnah in lokalih s takim početjem ni le materialno okroževala organizacijo, temveč je povzročila tudi ogromno moralno škodo. Obsojena je bila na eno leto in 8 mesecev strogega zapor.

Na račun podjetja je popravil privatno hišo

Karl Hošek, ki je bil svoj čas upravitelj in glavni inženir HC Mariborski otok, in Franc Rozina, bivši personalni referent tega podjetja, sta čezno po dvignju standarda kaj čudno pojmovala. Rozina je stavoval pri tistu Ivanu Dimčicu v Kamnici. Hiša je bila potrebna predelave ter popravila in Rozina se je odločil, da sebi in tistu uredi prijetnejši dom — na račun podjetja. Beseda ni končala. Le poprositi je bilo treba in Karl Hošek je kot upravitelj dal nalog za adaptacijo. Material in delavce je dalo podjetje HC Mariborski otok. delali so kar v rednem delovnem času, plačalo pa jih je seveda podjetje. Rezultat je bil ta, da je imel tist Franc Rozina preurejeno hišo, HC Mariborski otok pa 28.829 din škodo. Zadržno besedo je seveda izreklo sodišče, ki je Karla Hoška in Franc Rozino obsojilo zaradi zlorabe uradnega položaja na 8 mesecev zaporu pogojno za dobo dveh let.

NESREČE

Padel je pod kolesa

V sredo popoldne je v vasi Struge v kočevskem okraju povzeli tovarniški avtomobil otroka Alojza Čmaka iz Trčaja. Po dosedanjih ugotovitvah je prišlo do nesreče zaradi tega, ker se otrok obesil na tovarni avtomobil in je nato padel pod kolesa. Nesreča je ponovni opomin staršem in varuhom, da morajo otroke nenehno opozarjati na posledice, ki se lahko pripetijo, če se obesa na vozila.

V obcestnem jarku je utonila, kamor jo je podrl avtomobil

V sredo, 14. septembra, se je voznik Ivan Gril, uslužbenec podjetja »Merikator« v Ljubljani, vračal s avtomobilom s tridnevne vožnje domov. Pred gostilno Jelčini na Dolenjskem se je na spolzki cesti ter zaradi prevelike brzine, začel vozilo zanašati. Pri tem je podrl Darinko Stokčinger iz Ljubljane tako, da je padla v obcestni jarek, poln vode. Avtomobil se je nato zaletel v kamnito obcestno ograjo. Ponesrečenec so sicer takoj potegnili iz vode, vendar je bila že mrtva. G. G.

»Kamion podrl kolesarja...«, »Avto se je zaletel v drevo in se razbil...«, »Gospodinja, mati treh nepreskrbljenih otrok, našla smrt pod kolesi težkega kamiona...«, »Avtobus zdrčnil v prepad...«. Take in podobne vesti lahko beremo sleherni dan v našem časopisu. »Smrt hodi po ulici« opozarjajo v nekaterih tujih državah potnika napis ob cestah in ulicah, pri nas pa do pred nekaj časa tega ni bilo treba. Avtomobilski promet je bil sorazmerno majhen, zadnja leta pa se tako naglo veča in seveda tudi število prometnih nesreč in žrtev z njimi.

VSAK DAN 8 DO 10 PROMETNIH NESREČ

Od januarja do konca julija letos je bilo v Sloveniji 943 prometnih nesreč, ki so zahtevale 59 smrtnih žrtev in 444 hudo ranjenih. Največ prometnih nesreč je bilo seveda julija, in sicer 196, ki so terjale 14 smrtnih žrtev in 106 nevarno poškodovanih. To je razumljivo, saj je promet v tem mesecu sila narasel. Samo tujih vozil je bilo letos pri nas 10 do 15 % več kot lani. Prometni strokovnjaki cenijo, da na cesti Jesenice—Podkorenško sedlo v dobi največjega dnevnega prometa vozil v eni uri tudi do 200 tujih avtomobilov.

»Smrt stopa po ulici...«

V prvih sedmih mesecih letošnjega leta je bilo v Sloveniji 943 prometnih nesreč, ki so zahtevale 59 smrtnih žrtev in 444 hudo ranjenih

NEPREVIDNOST, ALKOHOLIZEM

Nesrečam so le redkokdaj vzrok objektivne okoliščine, pač pa brezbržnost, neprevidnost in alkoholizem. Samo materialna škoda gre letno v desetine milijonov dinarjev, če pa štejemo še stroške za zdravljenje ponesrečenec, ki neredko ostanejo invalidi, potem lahko govorimo tudi o stotimilijonski škodi.

Med vzroki nesreč je neprevidnost na prvem mestu, takoj za njo pa alkoholizem. V prvih sedmih mesecih letošnjega leta so pijani soferji povzročili v Sloveniji 9 nesreč s smrtnim izidom, precejšnje del hudo ponesrečenih pa je šel tudi na njihov rovaš. Seveda so dostikrat krivi tudi pijani pešci ali pa pijani kolesarji.

Poglejmo samo prometno nesrečo, ki se je pred kratkim zgodila v bližini Murske Sobote. K sreči ni zahtevala človeških žrtev, toda tem večjo materialno škodo. Proti Murski Soboti je pijan sofer vozil polno naložen kamion prašičev in telet. Ze po nekaj ki-

lometrih se je zaletel v traktor na cesti, toda to ga ni streznilo in je vozil dalje. V bližini Murske Sobote je zavozil s ceste v jarek. Avtomobil se je nagnil, ni se pa prevrnil. Živina je seveda vsa zdrsnila na eno stran. Sofer se je po nesreči vlegel na drugo stran ceste in zaspal. Ko so organi cestne varnosti po naključju ugotovili to prometno nesrečo, je ležalo v kamionu 11 poginulih prašičev in telet, zaradi česar je bilo nad sto tisoč dinarjev škodo.

NAJHUŠA PA JE BREZSRČNOST

Posebno pretresljive so zgodbe o prometnih nesrečah, ko se povzročitelj nesreče ne zmeni za ponesrečenca in skuša pobegniti. Pred tedni je na cesti Ljubljana—Domžale tacev Ljubljana sofer podrl nekega starčka, ki je nezavesten obležal. Sofer je po nesreči pobegnil. Brezsrčnost so organi prometne milice ujeli že naslednjega dne. Taki primeri pa niti niso preveč redki. Samo v juliju je bilo 8 primerov, da so povzročitelji prometne nesreče pustili ponesrečenca in skušali

pobegniti. Ze po kratkem času pa so jih izsledili in niso mogli uiti pravični kazni. To je posebna kategorija brezvestnih vozačev, za katere bi razen sodne kazni nujno moral slediti odvzem vozniškega dovoljenja za vse življenje. Takšni ljudje ne sodijo za volan.

NAJBOLJŠI UKREP — PROMETNA DISCIPLINA

Marsikdo izmed nas je malo godrnjal, ko so pred kratkim na vseh cestah v Sloveniji začeli uvažati nov, strožji prometni red. Toda če pomislimo, da je to pravzaprav najboljši ukrep proti vse bolj naraščajočim prometnim nesrečam, potem bomo razumeli, zakaj so takšni ukrepi potrebni.

Ze več let skušajo naši varnostno-prometni organi zbuditi čimveč zanimanja za prometno-varnostne ukrepe. V letošnjem in lanskem letu so imeli vrsto predavanj. Predvsem hočejo seznaniti s prometnimi predpisi našo mladino. Lani so n. pr. imeli 94 predavanj po raznih šolah, ki jih je poslušalo okoli 7000 otrok. Na 74 konferencah so seznanili s

S SEJE SVETA ZA GOSPODARSTVO OLO GORICA

VEDBA MALEGA OBMEJNEGA PROMETA

ne sme v ničemer prizadeti domačih potrošnikov

Za izboljšanje preskrbe z mesom dve novi prodajalni v Solkanu in Sempetru. — Glede na predvideno povečanje prometa v trgovskih in gostinskih obratih je treba koristnim povečati razpoložljivi obratni kredit

Nova Gorica, 16. sept. Na večerajšnji prvi seji novega sveta za gospodarstvo OLO Gorica so razpravljali o ukrepih za stabilizacijo trga, v kolikor bi z uvedbo malega obmejnega prometa nastale motnje v preskrbi domačih potrošnikov zlasti z mesom in drugimi živili, dalje o bližnji vzpostavitvi obmejnega avtobusnega prometa ter slednjem o izpolnitvi družbenega plana in proračuna v prvem polletju oziroma izgledeh za realizacijo do konca leta. Po daljši razpravi so imenovali posebno komisijo, ki bo do konca meseca podrobno proučila potrebe trgovskih in gostinskih obratov in obratnih delavnic po kreditih glede na predvideno povečanje prometa ter poročila skupaj z ustreznimi priporočili predložila Svetu. Druga strokovna komisija pa bo prav tako do konca meseca analizirala v raznih vidikih vsa vprašanja v zvezi z bližnjo vzpostavitvijo obmejnega avtobusnega prometa ter pregledala prošnje naših in italijanskih podjetij za izdajo potrebnih koncesij.

Krožek mladih kmetovalcev v Lovrencu na Dravskem polju

Pred dnevi so se v Lovrencu na Dravskem polju sestali mladinci, ki so sklenili ustanoviti krožek mladih kmetovalcev. Zanj se je prijavilo 10 članov mladinske organizacije, ki imajo posebno zanimanje za kmetijstvo. Sestanka se je udeležil tudi predsednik KZ Lovrenc, ki je mladim kmetovalcem obljubil inha zadružno zemljo, katero bodo obdelovali. Ukvarjali se bodo tudi s poljstvom pri vzgoji pšenice in koruze. Uporabljali bodo strojno obdelavo zemlje ter raznovrstna sodobna gnojila. Pri tem zanimivem delu jim bodo pomagali tudi kmetijski strokovnjaki. Pričakovati je, da bo krožek začel kmalu uspešno delovati in bo ob jesenski setvi pridobil še več mladincev, ki se zanimajo za napredno kmetijstvo. Podoben krožek je ustanovljen tudi na Polensku, na pobudo Okrajnega komiteja LMS, na pobudo podobne krožke ustanovili tudi pri večih kmetijskih združenjih v pljuškem okraju.

V Muretcih bodo zavrtili prvi film

Kmetijska zadruga v Muretcih se veliko zavzema tudi za kulturni napredek tega kraja. Ko se je v dvoletni Zadrugi doma nekačkrat ustavil potujoči kinematograf, so bili vsi ljudje navdušeni za nabavo lastne kino aparature. Kmetijska zadruga je po daljšem prizadevanju aparaturo res nabavila in v Muretcih pričakujejo dan, ko bodo v Zadrugi nem domu gledali prvi film. V tekcu meseca se zidarska dela, katere bodo ta mesec končana. Prva kino predstava je napovedana 1. oktobra in ta dan bodo v Muretcih svečano proslavili.

Zadruga pa skrbi tudi za druge naprave, ki jih njeni člani potrebujejo. Nedavno je dala v promet 5-tonsko tehniko za tehtanje živine in poljskih pridelkov, kar so kmetje z veseljem sprejeli.

negi prometa ter slednjem o izpolnitvi družbenega plana in proračuna v prvem polletju oziroma izgledeh za realizacijo do konca leta. Po daljši razpravi so imenovali posebno komisijo, ki bo do konca meseca podrobno proučila potrebe trgovskih in gostinskih obratov in obratnih delavnic po kreditih glede na predvideno povečanje prometa ter poročila skupaj z ustreznimi priporočili predložila Svetu. Druga strokovna komisija pa bo prav tako do konca meseca analizirala v raznih vidikih vsa vprašanja v zvezi z bližnjo vzpostavitvijo obmejnega avtobusnega prometa ter pregledala prošnje naših in italijanskih podjetij za izdajo potrebnih koncesij.

Načelnik Sveta dr. Rudi Rutar je v poročilu menil, da bo malo-prodajna trgovska mreža v glavnem kos zahtevam malega obmejnega prometa. Zaradi predvidenega povečanja prometa zlasti v delikatesnih trgovinah in prodajalnah mesa bo treba koristnikom le povečati razpoložljivi obratni kredit ter zboljšati dobavo blaga in embalaže. Sedaj je namreč v trgovinah opaziti pomanjkanje masla, jajc, suhega mesa, emajlirane posode, brušenega stekla, usnjene galanterije itd., od embalaže pa ovojne, pergamentnega in oljnatega papirja ter raznih vreč in vreč. Najbolj potrebni koristnikom je podružnica Narodne banke v Novi Gorici že odobrila skupaj 15 milijonov dinarjev izrednega obratnega kredita iz svojih rezervnih skladov.

Sodijo, da bo promet v trgovinah s tekstilijami nekoliko padel, ker je to blago v Italiji za nekaj odstotkov cenejše. Promet je ponekod že manjši, vendar bo Svet za gospodarstvo v ugodnejšimi in nekoliko večjimi krediti ter drugimi ukrepi takoj zaščitil omenjene prodajalne. Prav tako pričakujejo zmanjšanje prodaje lahkih ženskih čevljev, medtem

ko se bo prodaja močnih moških čevljev, ki so pri nas še enkrat cenejši kot onstran meje, močno povečala. To velja tudi za bencin, razna motorna in druga olja, surovo maslo, jajca ter sveže in suho meso.

Potrošnja mesa, ki sedaj v vsem okraju znaša mesečno okoli 60.000 kilogramov, se bo predvidoma enkratno povečala. V kolikor potreb ne bo moč kriti z domačimi zalogami, bodo živino začeli odkupovati v notranosti republike. V vsakem primeru pa bo mesa vedno dovolj ter so torej brez osnove domneve in govorice, da bi da večjih utegnilo primanjkovati. Da bi potrošniki čimprej prišli na vrsto, bodo v kratkem odprli dve novi modernni in sodobno opremljeni prodajalni v Solkanu in Sempetru. Ureditev in oprema obeh bo stala okoli milijon dinarjev, ki jih bodo porabili iz okrajnega sklada za pospeševanje obrti. V prodajalnah mesa bodo v bodoče prodajali tudi suho meso, razne mesne izdelke in perutnino, česar doslej potrošniki skoraj niso mogli kupiti.

Ko so razpravljali o preskrbi z mesom, so člani Sveta zlasti opozorili, da je treba v prodajalnah zboljšati kontrolno in inspekcijsko službo ter preprečiti neupravičeno dviganje cen oziroma prodajo slabšega mesa za boljše. Ponekod prodajajo namreč zmloto meso po ceni za meso zadnjega dela, dejansko pa gre večidel za zmloto drobovino oziroma za meso sprednjega dela govedi.

Prepovedana vožnja tržakemu avtobusu na progi Trst—Nova Gorica

Pristojni jugoslovanski organi so prepovedali prihod na naše ozemlje avtobusa tržakega podjetja »Autolinee Trieste«, ki je pretekli torek in četrtek brez potrebnega dovoljenja oziroma koncesije začel voziti na progi Trst—Gorica—Nova Gorica. Podjetje ne samo da ni zaprosilo za koncesijo, marveč je prosto samovoljno podaljšalo do Trsta, s čimer se potniška tarifa poveča za 75 kr oziroma 50 din. Zvedeli smo, da bodo jugoslovanski predstavniki zahtevali, da pride celoten primer na dnevni red bližnjega sestanka naših in italijanskih obmejnih organov.

M. D.

Vodovod na dnevnem redu

V Dravogradu je doslej obolelo že 40 prebivalcev zaradi okužene vode

Dravograjčani že pol leta nimajo pitne vode. Meseca aprila letos se je pokvarila črpalka za črpanje nižinske podtalne vode iz črneškega polja. Od takrat dobivajo Dravograjčani vodo iz Ojstriškega potoka, ki pa je slabo prečiščena, saj teče samo skozi nekaj plasti gromača. Razumljivo je, da to prečiščevanje ne odvrne vodi vseh bolezenskih kalih, ki se v njej nabirajo ob pretakanju mimo gnojšč in stranišč. Zaradi okužene vode je zbolelo doslej že 40 ljudi. Nekatere je zdravnik, zaradi hudega obolenja, celo napotil v bolnišnico. Okuženih pa je bilo najbrž še več ljudi. Res, prav čudno je, da doslej v Dravogradu še ni izbruhnila epidemija tifusa ali drugih podobnih bolezni. Ljudje namreč večasih kar pozabijo na navodila, naj ne pijejo vode. V deževnih dneh so opozorila odveč, saj je voda podobna pravi mlakuži, ki ni uporabna niti za pranje perila.

Meseca aprila je občinski ljudski odbor imenoval odbor za gradnjo vodovoda z nalogo, da najde potrebne izvrške in predlaga, kako bi tržani dobili zdravno pitno vodo. Člani odbora: Nad-

lužnik, ing. Razpolič, Rožič, Vozovnik, Sušteršič in Meznerič so kmalu sestavili predloge za ureditev novega vodovodnega omrežja in jih predložili občinskemu ljudskemu odboru. Do tu je šlo vse nekako v redu, potem pa se je zataknilo.

Občinski ljudski odbor je sredi maja sklical sejo odbora za gradnjo vodovoda. Odborniki so prišli na sejo, toda seje se ni udeležil predsednik, ne tajnik ali drugi odborniki občinskega ljudskega odbora. Posamezni člani odbora so zaradi takega odnosa izgubili vso voljo do dela. Tako je od srede maja letos ostalo vse le pri ugotovitvah in besedah, kakor pred leti, ko za to prepotrebno stvar ni bilo nikoli denarja. Tokrat bi ob večji vnemi občinskega ljudskega odbora stvar najbrž laže šla, saj je del gradstev obljubil Okrajni ljudski odbor Slovenj Gradec in dravograj-ska elektrarna. Toda...

Razveseljivo je, da so se v Dravogradu, čeprav pozno v jesen, vendarle zganih. Ko je začela poslovati dravograj-ska komuna z novozvoljenim predsednikom Francetom Bartom in novo

izvoljenimi predsedniki svetov, se je sestal širši aktiv, ki je razpravljal, kaj in kako storiti, da bi Dravograd čimprej oskrbel s pitno vodo. Odbor za gradnjo vodovoda je znova poročal o predlogih, ki jih je poslal nekdanjemu občinskemu ljudskemu odboru že 7. aprila letos.

Odbor je predlagal dvojne rešitve. Ena izmed možnosti je, da bi nad trgom zgradili tri izvrške, zgradili potrebne naprave in speljali vodo v glavno vodovodno mrežo. Toda s tem bi preskrbeli vodo le tržanom, ne pa tudi prebivalcem v elektrarniškem naselju in naseljih, ki leže višje nad novim bazenom. Zato bi bilo, po mnenju odbora, veliko boljše zgraditi nov vodovod in zajeti močne izvrške vode izpod Ojstrice ali Košenjaka. Res bi bili stroški za gradnjo nekoliko večji, saj bi voda tekla po čevih tudi približno 8 km, toda Dravograd bi dobil v tem primeru toliko pitne vode, da bi je bilo dovolj tudi tedaj, če bi bila vsa bližnja okolica pozidana z novimi naselji. Tudi Hidrocentrala Dravograd bi lahko dobila potrebno vodo iz novega vodovodnega omrežja. Odpadli bi vsi stroški za porabo toka, maziva in precejšnji izdatki za črpalke. Ta zadnja rešitev je najboljša, saj bi dobili Dravograjčani dober gorsko vodo, namesto dose-danje podtalne in nestalne vode iz Črneč, ki je ob visokem vodostaju pomešana z Dravo in ni priporočljiva za uživanje. Odborniki računajo, da bi stala gradnja vodovoda približno 17 milijonov dinarjev.

Na tem zadnjem sestanku odbornikov nove komune so sedanji odbor za gradnjo vodovoda okrepili z novimi člani. Odbor bo sestavljal predračune del, preskrbel situacijske skice in vso stvar predložil v pretres in dokončno odločitev komuni Dravograd oziroma Skupnosti komun v Mariboru. Sklenili so tudi, da bodo takoj začeli zbirati denarna sredstva. Del sredstev bodo prav gotovo prispevala vsa tamkajšnja podjetja.

Upamo, da se tokrat ne bo nič več zataknilo in da vprašanje vodovoda ne bo prej umaknjeno z dnevnega reda dravograj-ske komune, dokler ne bo stvar tako ali drugače uresničena. D. M.

IZLETI IN EKSKURZIJE cinkarniških delavcev

Sindikalna podružnica metalurške-kemičnega kombinata Cinkarna v Celju posveča v okviru tekmovanja za 18. obletnico osvoboditve tudi precej skrbni delovnemu človeku. Vsa meseca obiščejo nekatere bojne člane, sodelavce iz podjetja. Julija in avgusta je podružnica priredila več izletov v Logarsko dolino in v planinske postojanke. Prav tako so v omenjenem obdobju organizirali 11 krajsih in daljših ekskurzij v Kidričevu, Ptuj, »Jugokeramiko« v Zapršiču, TAM, »Iskro«, »Savo«, Kranj, Rudnik svinec v Mežici, idrijski rudnik živega srebra, v železarni Jesenice in Ravne na Koroskem, »Lito-stroji«, »Zmaj« Ljubljana in drugam. Cinkarni kolektiv Cinkarne so spetoma obiskali tudi več drugih krajev. Mi-nul mesec so poslali iz Cinkarne 57 delavcev na letni dopust v Logarsko dolino in v Opatijo. Stroške za te ljudi je večinoma plačal sindikat.

Organizacija pomaga ljudem, ki so v podjetju zaposleni, z raznimi predavanji o varnosti pri delu, zdravju, z reševanjem najrazličnejših življenjskih delavcev, in drugimi oblikami. Našči uspehi so v primeri z obse-

Lep jubilej

Zelo agno gasilsko društvo v Kozjem je danes praznovalo 80-let-nico obstoja. Slavnost z razvitem društvenega prapora bo pod pokroviteljstvom Franca Simoniča, zveznega ljudskega poslanca.

Društvo je bilo ustanovljeno leta 1875 in je v teh letih prešlo dolgo pot, na kateri je bilo mnogo težav, pa tudi uspehov. Zlasti je društvo prizadela druga svetovna vojna, saj mu je okupator odnesel vsa gasilski material. Po osvoboditvi pa beleži društvo velik razmah. Zdaj ima volan-jenih 97 članov in članic, izmed teh je 36 mladincev in mladink. Društvo ima dovolj strokovnega kadra, pa tudi opreme za slo, vendar pa se stalno bori, da bi dobilo gasilski avto, ki bi bil na Kozjanskem zelo potreben.

A. S.

»ROLETA« V

Tkanje drvonitke

K R A N J U

V zelenem pasu poleg kanjona Kokra, ki se s svojim žuborenjem in penecimi se valovi izliva v Savo, stoji neometana staoba, okrog katere so skladovnice vseh vrst lesa. Tu je čuti utrip srca delavcev, katerih pridne roke spretno potiskajo deske o stroje in jih razdajajo ter preoblikujejo v rolete, šolske klopi, mizice in druge pohištvene izdelke. Odmevi krožne, žage in klada pri brnenju strojev prijetno odmevajo v vsej okolici. Vse to nas spominja na pridne roke mizarjev in plotilcev rolet. Da-

nes šteje kolektiv že kakih 122 delavcev in uslužbencev, izmed katerih je precej novincev, ki se uovajajo v delo in življenje tega podjetja. S svojo marljivostjo so doslej dosegli že kar lepe uspehe pri izdelovanju drvonitke.

V prvem nadstropju so v posebnem prostoru tkalski stroji, pri katerih delata izmed ostalih dva »veterana«: Pepca Kovačičeva in Lojze Zupančič. Že od leta 1930 sta skupaj pri tem delu, le da sta si od takrat pa do danes menjala gospodarje, delavnica se je selila iz ulice v

● se je uveljavila v naši državi ● predvsem z drvonitko

ulico vse dalje, dokler ni prišla pod podstrop »Rolete«.

»No, tovarišica Pepca, postala ste že strokovnjak v ple-tenju drvonitke; je drvonitka trpežna?»

»Drvonitka je trpežna in zdrži tudi 20 let, poleg tega je še zelo dekorativna.«

»Kako to menite, dekorativna?» smo jo prekinili.

»Temo jo iz večih barv, je dodala.

delu drvonitke in o samoupravljanju podjetja. Malo mirnejša je Tončka Kranbergerjeva, ki je v podjetju le dobra dva meseca. V tako kratkem času se je že privadila tkalskega stroja, ki ji ne dela več preglavice.

Poseben prostor zavzema strojna delavnica, ki je dokaj tesna in prašna. Pri rezkalnem stroju dela mizar Miha Pernuš, predsednik upravnega odbora.

»Nekam blede ste. Ste mogo-

Serijska izdelava šolske opreme

Tovariš Lojze Zupančič pa izdeluje končne izdelke v posebnem kotu. Že na njem je videti, da mu poklic ne dela preglavice, je vedno nasmejanega obraza in vesel. Mnogo ve povedati o

če bolni? smo ga vprašali. »Mi mizarji smo vsi blede že po naravi, sicer smo zdravi. Pri tem podjetju delam že 11 let, pa še nisem bil bolan,« je dejal tovariš Miha.

»In novi prostori na Polici?«

»Trudimo se, da bi jih čimprej preuredili, ker smo v teh prostorih precej na tesnem,« je še dejal.

Prav tako je v ročni delavnici. Tu delajo vse serijsko, izdelki pa so namenjeni predvsem za domači trg, ker je po šolskih klopih, tablah in mizicah kar precejšnje povpraševanje.

Podjetje »Roleta« je nastalo iz ene same obrtne delavnice, ki se je leta 1952 spojila z Okrajnim mizarjskim podjetjem. Takrat je bilo v podjetju zaposlenih le 42 delavcev in uslužbencev, leto kasneje pa se je to število povečalo za 20. In leta 1954 je 56 delavcev in uslužbencev. Minula leta so si tovarniški objekt gradili iz odobrenega investicijskega kredita 264.000 din. Z omenjenim denarjem niso dokončali investicijske gradnje. Toda sami so naredili več kot 4000 prostovoljnih ur, kar znaša preko 640.000 din. Med požrtvovalnimi delavci je bil tudi mojster tkalnice Hočvar.

Ne samo to, odrekli so se celo ustvarjenemu dobičku 4 milijonov dinarjev zato, da bi dosegli svoj cilj — dokončati zgradbo. In rezultat delovnega napora je bil ta, da je bila zgrajba pod streho, delo pa je bilo preskrbljeno za 122 delavcev. Lastnih sredstev je podjetje porabilo 2 milijona in se je s tem odreklo nabavi strojev in opreme.

Za izdelke »Rolete« je na trgu precejšnje povpraševanje, ker je edino podjetje, ki izdeluje drvonitko. Povpraševanje bi bilo tudi na inozemskem trgu, če bi podjetje doseglo proiz-

Uporaba zastora iz drvonitke

podnjo za toliko, da bi zadostilo potrebam tujega trga.

RAZŠIRITEV PODJETJA

Gospodarska nujnost narekuje, da se bo moralo podjetje še razširiti in modernizirati, krajska komuna ima za to prednost. Podjetje stremi za tem, da predela čimveč lesa v finalne izdelke. Delovni kolektiv je sklenil, da prevzame objekt na Praprotni Polici pri Naklem. Tja se bo preselil del obrata in pričel z obratovanjem. Na Polici so dani vsi pogoji za razširitev podjetja, gradnjo sušilnice, brez katere si ni mogoče zamisliti uspeha. K razvoju bo pripomogla ugodna železniška zveza in industrijski tir; skladovnice lesa bodo prav tako dobile ustrezne prostore, dosedanj obrat pa bo zaradi stiske razbremenjen.

Kolektiv »Rolete« v Kranju ni velik, pa vendar daje skupnosti dober delež narodnega dohodka. Tako so letos le presegli plan po količini za 25%, ko so izdelali 8000 stolov in 3300 mizic ter večje število drugih izdelkov.

KULTURNI OBZORNIK

S IV. KONGRESA KNJIŽEVNIKOV V OHRIDU
P L O D N O D E L O
ZVEZE KNJIŽEVNIKOV

IZ POROČILA TAJNIKA ALEKSANDRA VUČA

O splošni dejavnosti Zveze in posameznih republikanskih književnikov ter o prizadevanjih za organizacijsko utrjevanje Zveze in drugo, kar je na kongresu govoril sekretar Zveze pisatelj Aleksander Vuča.

V svojem obsežnem in preglednem referatu je Vuča prikazal delo in prizadevanja Zveze književnikov Jugoslavije v zadnjih treh letih, od oktobra 1952 v Ljubljani, pa do danes. Sklepi tega kongresa so bili, kot ugotavlja Vuča, v celoti izpolnjeni.

Predvsem si je Zveza prizadevala za čim tesnejšo sodelovanje posameznih društev ter za večjo organizacijsko trdnost Zveze same. V ta namen je bil pri Zvezi ustanovljen Almanah Zveze književnikov Jugoslavije, ki naj bi kot stalna in redna publikacija nudil vsakoletno bilanco najboljše, kar zmora sodobni jugoslovanski pisatelj. Sedaj je v tisku tretja številka Almanaha. Čeprav sta dosedanja dva številki Almanaha doživeli tudi nekaj ostrejših kritičnih pripomb, se je vendar pokazalo, da je v naši kulturni javnosti tudi dobrodošla. V preteklem letu je prejela Zveza nekaj sto pism, v katerih se najrazličneje šole, učiteljski ter profesorski kader zahvaljujejo za to dejavnost Zveze. Podobna pisma je Zveza prejela tudi od naših letnikov v inozemstvu, ki jim prav Almanah v mnogem pomaga pri propagandni sodelovanju jugoslovanske literature v inozemstvu. In slednjič: pokazalo se je, da je Almanah kaj primeren tudi za prevode v razne tuje jezike. 1955 izvedov vsake številke Almanaha poklanja Zveza kot darilo najboljšim dijakom na naših šolah.

Z letom 1953 je Zveza začela izdajati tudi Informativni bilten, ki izhaja, kot Almanah, enkrat letno. Bilten prinaša podatke o članstvu posameznih društev, o sestankih, literarnih večerih, predavanjih, dalje podatke in informacije o literarnih revijah in listih, ki izhajajo v naši državi, ter o knjižnem delu svojih članov.

V posebni knjigi so v začetku letošnjega leta izšli referati in diskusije ter poročila zasedanja XI. razširjenega plenuma, ki je bil lanski jesen v Beogradu.

Med najpomembnejša prizadevanja Zveze sodijo obilna priprava serije izdaj shranjenega dela najvidnejših jugoslovanskih pisateljev. To idejo so sicer sprožile založbe Kultura v Beogradu, Kultura v Zagrebu ter založba Svetlost iz Sarajeva, vendar so se imenovane založbe obrnile na Zvezo književnikov, ki naj bi izdala iz vrst svojih članov poseben redakcijski odbor. Poslednja društva, ki so predlagala svoje članke za ta odbor, na sestanku Zveze pa je bilo sklenjeno:

1. da se izdaje zbrana dela jugoslovanskih pisateljev, a ne v izboru;
2. da se dela slovenskih in makedonskih pisateljev izdajajo v njihovem jeziku, obenem pa prevedena še v arhivirano;
3. da se formira neka centralna redakcija, ki naj postavi in formulira principe urejanja, ter
4. da ta centralna redakcija izbere urednike za vsakega posameznega pisca ter da kontrolira njihovo delo.

Odveč bi bilo poudarjati ogromen pomen take edicije. Zveza se je potrudila, da bi prišlo čimprej do realizacije tega načrta. V oktobru bo že prvi sestanek z založniki.

Prvič po osvoboditvi je začela Zveza v teh poslednjih treh letih podeljevati književne nagrade za najboljša dela v letu, podobne nagrade so začela podeljevati tudi posamezna republiška društva. Doslej je Zveza podeljevala štiri književne nagrade letno, prvo v višini 500.000 dinarjev, drugo 200.000, tretjo 100.000 in četrto v višini 100.000 din. Društvene nagrade so nižje, od 100.000 din navzdol.

In kakšna je bila dejavnost jugoslovanskih književnikov v poslednjih treh letih? Za lažje razumevanje se majhen podatek: danes šteje Zveza književnikov Jugoslavije 417 članov, od tega števila odpade na Slovenijo

skoraj četrtina — 162 člana. Da se povrnem k Vučemu referatu: od 1. januarja 1953 pa do 1. avgusta tega leta, so člani Zveze izdali skupno 33 romanov, 75 novelističnih zbirk, 91 zbirke pesmi, 29 dram, 53 knjig esejev, kritike, monografije in potopisov, 53 del za mladino in otroke, skupno torej 346 knjig v nekaj manj kot treh letih. In kakšen je v tej skupni številki delež slovenskih književnikov? Pri nas smo v tem času izdali 7 romanov, 29 novelističnih zbirk, 7 pesniških zbirk, 10 dram, kritike, eseje in potopisov 6 knjig, za mladino in otroke pa 28 knjig, skupno 79 del. Seveda niso tu upoštevani številni prevodi, ki so jih v tem času oskrbeli predvsem književniki in je njihovo število dokaj višje od njihovih originalnih del.

V istem času so imeli književniki 78 literarnih večerov, 245 predavanj ter sodelovali pri organizaciji in izvedbi 15 svečanih akademij in drugih pomembnih prireditve. Od tega od-

pot v inozemske revije, ter v marsikaterem pripomogli, da se je ta ali oni založnik odločil za natis doslej resda še dokaj redkih del jugoslovanskih pisateljev. Od osvoboditve do danes, kolikor je bilo mogoče ugotoviti, je izšlo v francosčini, nemščini, angleščini, danščini in italijanščini — torej v petih jezikih — dvajset naših knjig. Največje pozornosti je bil doslej deležen Ivo Andrić. To število je seveda še vedno majhno in niti najmanj ne ustreza kvaliteti naših pisateljev, posebno še, ker so v tem izboru zastopani tudi umrli avtorji. Da bi zbudili v inozemstvu večje zanimanje za jugoslovanske knjige, menim upravni odbor Zveze, da bi bilo potrebno organizirati pri nas neke vrste prevajalski servis, tako da bi že doma prevajali vsaj v nekatere glavne jezike (angleščino, francosčino, nemščino), te prevode pa bi potem v nakladi 500, največ do tisoč izvodov razposlali najvidnejšim založbam v inozemstvu, tako da bi se njihovi zalo-

Ob Ohridskem jezeru

pade na slovenske književnike 290 literarnih večerov ter 87 predavanj. S tem, razumljivo, še daleč ni izrpana dejavnost jugoslovanskih književnikov, saj razen svojega pisateljskega dela opravljajo skoraj vsi še vrsto drugih del, predvsem v raznih redakcijah, pri založbah, gledališču, filmu in drugo. Če to dejavnost osvetlimo s številko, bomo videli, da je konec prejšnjega leta 237 književnikov opravljalo v raznih ustanovah in podjetjih kar 655 funkcij, oziroma odgovarjalo, da za toliko različnih delovnih resorsov.

Mimo vse tesnejših zvez in sodelovanj v domovini se je v teh poslednjih letih vse bolj poglobljalo in tudi pogostilo sodelovanje s kulturnimi krogi in posamezniki onstran naših državnih meja. Od novembra 1952 pa do 1. avgusta tega leta je obiskalo Zvezo književnikov 127 inozemskih književnikov in publicistov, v istem času pa je odšlo za krajšo ali daljšo dobo v tužino 55 naših književnikov. Ta medsebojna srečanja niso ostala brez pozitivnih rezultatov, če tu poudarimo samo eno pozitivno stran teh obiskov, moramo priznati, da so marsikateremu našemu pisatelju utrl

niki lahko prepričali o umetniški vrednosti naših del. Razumljivo je, da bi s tem začeli skromno in previdno, po dve, največ tri dela na leto.

Ze omenjene založbe — Kultura v Beogradu, Kultura v Zagrebu, Svetlost iz Sarajeva — so izrazite pripravljenosti, da na svoje stroške izdajajo take prevode ter da se porabijo za njihovo smiselno razpečevanje v inozemstvu, okoliščujoč se pri tem z zvežami, ki jih še imajo s številnimi inozemskimi renomiranimi založbami.

V drugem in tretjem delu svojega referata se je Aleksander Vuča dotaknil še nekaterih organizacijskih vprašanj Zveze, kot na primer še urejanja vprašanja socialnega zavarovanja književnikov, dalje zaklona o davku na dohodek avtorskega prava, dotaknil se je tudi problema avtorskih honorarjev, sklepanja pogodb med pisatelji in založniki, osnovnega zakona o založbah in založniških ustanovah ter vrste drugih vprašanj, ki so bolj ali manj stvari interne življenja pisateljev in njihove organizacije.

CIRIL ZLOBEC

Pet let kranjskega gledališča

Danes popoldne bo v Prešernovem gledališču v Kranju sprejem za goste, ki bodo prisostvovali slavnostni predstavi ob peti obletnici obstoja Prešernovega gledališča in začetku šeste poletne sezone. Slavnostna predstava je hkrati tudi osrednja gledališka prireditev ob deseti obletnici osvoboditve na Gorenjskem.

Sezona bodo otvorili s Kreftovinimi Celjskimi grofi v režiji Jožeta Babiča, umetniškega vodje SNG iz Trsta, z njim vred pa bo

v vlogi Pravdača gostoval Stane Starešinič, član istega gledališča.

GRŠKA ŠOLA ZGRAJENA
Z JUGOSLOVANSKO
POMOČJO

V navzočnosti vseh prebivalcev kraja Nea Monastiri v Tesaliji so svečano izročili svojemu namenu skupno poslopje, zgrajeno iz sredstev pomoči jugoslovanske vlade prebivalstvu, ki ga je prizadel potres aprila leta 1953. Razen predstavnikov kraljevine obiskali je svečanosti prisostvoval poslanec Tesalije in podpredsednik grške skupščine Platis. Izmed jugoslovanskih predstavnikov sta bila navzoča gospodarski svetnik našega veleposlaništva Bernard Mena in tiskovni ataše Anton Lah.

Solsko poslopje, za katero so vse gradivo pripeljali iz Jugoslavije, je vredno nad 20.000 dolarjev.

Med svečanostjo je prišlo do spontanega manifestacija grško-jugoslovanskega prijateljstva.

DANSKI FILM »BESEDA«
DOBI PRVO NAGRADO
V BENETKAH

Prvo nagrado na filmskem festivalu v Benetkah je dobil danski film »Beseda«, ki ga je režiral Karel Dreyer. Film so posneli po gledališkem delu Kaya Munka, danskega pisatelja, ki so ga Nemci ubili 1944.

Prvi govori o življenju mladih ljudi, treh bratov iz ribiške vasi na Danskem.

Drugo nagrado je dobil sovjetski film »Čvrček«.

LETOS BODO PRI NAS
IZDELALI OKROG
25 UMETNIŠKIH FILMOV

V naših kinematografih so v zadnjem času predvajali 10 umetniških filmov, izdelanih v letošnjem letu. Kmalu bodo izdelali filme »Lažni cesar« (Lovčev film), »Pesem na Kumburcu« (Avala), »Potniki« (Spendič film) in »Hanka« (Bošna film).

Sedaj smemo več filmov, za katere sodijo, da jih bodo izdelali do konca leta, in sicer »Hisa Narandžičev«, »Solaja«, »Palme v snegu«, »Tri zgodbe iz NOB« (delovni naslov), »Pomladni viharji« in dva koprodukcija filma »Sotek« (z nemškimi producenti), in »Gubiš« (s francoskimi producenti).

Če bodo te filme končali do konca leta, bi imela naša filmska podjetja solidno bilanco — 21 umetniških filmov.

Možno pa je, da bo to število še večje, kajti »Avala« namerava začetni animat film »Preiskava«, Lovčev film ima v načrtu še dva umetniška filma, Triglav enega, UFUS 2, pa vseh pravilno kinoteza v časovnih razpisih spet lahko pokazala svojim gledalcem kot redko bogastvo duha in lepote.

Vojko Duletič

SPORT IN TELESNA VZGOJA

MEDCONSKI TURNIR V GÖTEBORGU

Bronstein si je zagotovil prvo mesto

Za drugo mesto se bori Keres in Panno. — Naša mojstra skoraj brez možnosti za ugoden plama. Reši ju lahko samo še sreča

Po zaključnih prekinjenih partijah so končni rezultati XVIII. kola medconškega turnirja takšni: Petrosjan — Unzicker — remi, Keres — Stahlberg 0:1, Spaski — Filip 1:0, Geller — Fuderer 1:0, Ilivicki — Guimard 0:1, Bronstein — Naldorf remi, Pachman — Pilnik remi, Babar — Panno remi, Medina Blaguer remi, Donner — Silva remi. Szabo je bil prost.

Stanje na lestvici po XVIII. kolu: Bronstein 13, Keres 11, Panno 11 (+), Geller, Petrosjan in Szabo 10, Filip 9, Ilivicki, Pilnik in Spaski 9, Fuderer, Naldorf in Pachman 8,5, Guimard 8, Babar, Unzicker in Stahlberg 7,5, Blaguer 7,5 (+), Donner 5,5 (+), Silva 5, Medina 4,5.

Do konca turnirja so ostala še tri kola. Naša tekmovalec nimata več dejanskih možnosti, da se uvrstita med prvo deveterico. Fuderer bi moral v partijah z Ilivickim, Bronsteinom in Pachmanom dobiti 2 in pol točke, da bi lahko računal s kvalifikacijo, kar je pa malo verjetno. Glede Keresja in skoro nobenega upanja, da se bo prebil iz spodnjega dela lestvice navzgor. Našima igralcema ostane remi, če se bori za čim boljše plasman.

Glede Bronsteina je še gotovo, da bo dosegel prvo mesto. Keres po neprisakovanem porazu a Stahlbergom ne samo da nima več možnosti, da dohiti Bronsteina, temveč ga na drugem mestu celo ogroža Panno. Razen teh treh se bodo nedvomno kvalificirali še Geller, Petrosjan in Szabo. Položaj glede ostalih treh mest je še vedno negotov. Čeprav je

Ceh Filip trenutno na sedmem mestu, je vendarle v življenjski nevarnosti, ker bo v zadnjih treh krogih igral s sovjetskimi šahisti. Razen Filipa so kandidati za preostala tri mesta še Ilivicki, Pilnik in Spaski. Nekaj možnosti ima tudi Naldorf, ki je edini izmed vseh udeležencev, dosegel proti sovjetskim igralcem ugoden rezultat 5,5 : 2,5.

VESTI IN DOGODKI

Evropsko strelsko prvenstvo

Bukarešta, 16. sept. — Na evropskem strelskem prvenstvu je dosegel v angleškem matchu največji uspeh Norvežan Kondeshan, ki je z vsemi 60 streli zadel center in dosegel absolutni svetovni rekord. Razen tega je tudi z 29 poskusnimi streli zadel center!

V streljanju s precizno malokalibrsko puško je naša ekipa zasedla v

kletnem stavu v skupnem plasmanu 6. mesto s 1931 krogi. Prva je bila SZ s 1961 krogi.

Izmed naših tekmovalec je bil v kletnem stavu najboljši Jež s 391 točkami.

Danec Jansen je postal prvi evropski prvak v skupnem plasmanu v streljanju s malokalibrsko puško iz vseh stavov, in sicer s 1176 krogi. Drugo in tretje mesto sta zavela sovjetska tekmovalec Itkis in Borisov. Najboljši Jugoslovčan Jež je zasedel 18. mesto s 1161 krogi.

KEGLJANJE

»Ljubljana« prva

Ljubljana, 16. september. Sinoči je bilo na kegljišču Gradisa končano moštveno polfinalno prvenstvo ljubljanske podzveze v narodnem slogu kegljanja. Skupaj je nastopilo 12 moštev iz Ljubljane, Domžal, Kamnika in Šmartne pri Liji. Zmagalo je odlično moštvo »Ljubljana«, ki mu tečno sledi Gradisa, nato pa Krim. Ta tri moštva so bila vsa vsekakor veliko boljše od ostalih. Lep uspeh je dosegel tudi Usnjaj iz Šmartne, ki mu je bilo to prvo večje tekmovalstvo.

Vrstni red: »Ljubljana« 758 kegljev (370, 388), Gradisa 754 (380, 374), Krim 729 (343, 386), Usnjaj 649 (299, 350), Poštar 642 (311, 331), Invalid 637 (322, 315), Ilirija 635 (332, 303), »Domžale« 620 (314, 306), »Kamnik« 613 (276, 336), Tehnika 595 (281, 313), ECZ 582 (283, 299), Klej 552 (281, 271).

S to zmago je moštvo »Ljubljana« dobilo pravico sodelovanja na finalnem prvenstvu za »Sefmanov memorial«, ki bo jutri na Jelenicah. Prvih šest plasiranih moštev pa se bo prihodnji teden še enkrat pomerilo, in sicer v finalnem tekmovalstvu za naslov prvaka ljubljanske podzveze v narodnem slogu za leto 1955.

ATLETIKA

Zmaga angleške reprezentance

Praga, 16. sept. (CTK). Na atletskem dvoboju Anglija — Češkoslovaška so zmagali angleški atleti s 117:98 točkami in angleške atletinje z 88:40 točkami.

TOVARNA GLINICE
IN ALUMINJA»BORISKIDRIČ«
KIDRIČEVO

SPREJME:

kvalificirane laborante
strugarje
električarje in
gradbenega tehnika

Plača po tarifnem pravilniku, oziroma dogovoru. Samska stanovanja zagotovljena. ● Nastop službe je možen takoj. ● Interesenti naj se javijo osebno ali pisмено v personalnem oddelku podjetja.

3157

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA
OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA
VIDEM - KRŠKO

RAZPISUJE PROSTA MESTA ZA:

gradbenega referenta

Temeljna plača po uredbi in dopolnilna plača do 5000 din

sodnika za prekrške

Temeljna plača po uredbi in dopolnilna plača do 5000 din

tržnega nadzornika

Temeljna plača po uredbi in dopolnilna plača do 3000 din

● Za gradbenega referenta pridejo v poštev kandidati z gradbeno fakulteto in 3-letno prakso, ali s srednjo tehniško šolo in 6-letno prakso.

● Za sodnika za prekrške kandidati s pravno fakulteto in 3-letno prakso.

● Za tržnega nadzornika kandidati z Ekonomsko srednjo šolo in triletno prakso, ali z neopopolno srednjo šolo in strokovnim izpitom.

Stanovanja za samce zagotovljena, družinska stanovanja pa po dogovoru.

Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja poslati na Občinski ljudski odbor Videm-Krško.

Nastop službe s 1. oktobrom 1955.

3156

JUGOSLOVANSKA KINOTEKA

»Simfonija življenja«

Produkcija: Tobis, Igrajo Harry Baur, Henry Porten, Gisela Uhlen, Harald Paulsen. Igra orkester dresdanske filharmonije.

Ni znano, kaj je pripeljalo velikega francoskega dramatika in filmskega umetnika Harryja Baura na vrhunec njegove slave, da je odšel leta 1941 v Nemčijo in tam igral glavno vlogo v nemškem filmu »Simfonija življenja«.

»Simfonija življenja« so zanimali precej na tih, zato sta bili zavzetosti in navdušenje temveč ob premieri. Tako je bilo v Nemčiji. V svetu so sprejeli s spoštovanjem ta veliki in uspešni polkazi, a občudovanje velikega igralca Harryja Baura je bilo zasenčeno a potrošnost zaradi njegovega sodelovanja. Nekateri mu tega niso nikdar pozabili, drugi so ga zagovarjali, tretji pa so ga popolnoma zavrgli. Harry Baur je bil odgovoren temu delu, a občutka krivde, ki si ga je naložil a filmom, se ni mogel več otresti. Niti čas mu ni pomagal odpuščanja. Veliki igralec je umrl kmalu po koncu druge svetovne vojne.

Filmska zgodovina pa je uvrstila film v svoje nedokončano pionirsko poglavje.

Iz literarnega dela uspešno ustvariti dober film, ni bila še takrat nobena posebnost. Želja, da film, da pa uspešno izvede, v filmu, so ostale bolj ali manj uspešni poskusi. Filmsko simfonijo ustvariti pa je bilo neraziskano pionirsko delo, ki so se spoprijeli z njim le redki. Da bi nekdo zaračal v to trdo ledino, trmasto vtrajal in uspel še s prvimi poskusi, se do tedaj še ni zgodilo.

Zgodba filma v obrisih: neznan ubitelj je živel vdanu življenja a svoje ženo in dvema otrokoma v popolnoma gorskem trgu. Ničesar ni bilo več v njem in okrog njega, kar

DNEVNE NOVICE

Pravni oddelek pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani objavlja, da bo vpisovanje v zimski semester študijskega leta 1955-56 za novince od 26. septembra do 1. oktobra 1955, za slušatelje višjih semestrov pa od 1. do 8. oktobra 1955. — Naknadno vpisovanje za oboje bo samo na utemeljeno prošnjo do dne 31. oktobra 1955.

Vpis v navedenem roku je obvezen ne glede na doslej vlozene začasne prijave.

Vpisovanje je za novince v pisarni dekanata pravne fakultete, za ostale pa v prostorih kvesture, oboje na Univerzi, Trg revolucije 11.

Začetek predavanj bo 10. oktobra.

Predstojništvo Interne klinike v Ljubljani obvešča, da zaradi adaptacije poslopija in s tem močno zmanjšane števila postelj do nadaljnjega sprejema le najnujnejše primere.

Obveščamo vsa podjetja, ustanove in posameznike, ki se želijo izobražiti v knjigovodski stroki ali pisarniškem poslovanju, da bo vpisovanje v dopolnjevalne o osnovnih knjigovodstva, višje specifične stopnje knjigovodstva in poslovne korespondence od 23. septembra do 5. oktobra. Vsi, ki se za tečaj zanimajo, takoj zahtevajte prospekt s podrobnimi navodili pri Ljudski univerzi v Ljubljani, Cankarjeva 5-III.

Koncertna direktorja Slovenije sprejema abonente za modri (12 koncertov) in beli abonement (6 klavirskih koncertov) še do 21. septembra od 17-19.

Vsaki kopeli nog žlica »JELA« soli. »JELA« soli desinficira, krepi živce, osvaja in preprečuje neprijeten duš po potenju.

»KROŠAN« že poznaš kot najboljši sredstvo za ohranitev krompirja pred gnajtem. Pravočasno si ga oskrbiš v zadrugi, semenarici, drogeriji.

»PUTNIK« — SLOVENIJA

Obveščamo vse udeležence izleta na Dunaj z vlakom, da je odhod posebnega vlaka iz Ljubljane v soboto, 17. septembra, ob 21.42 z glavnega kolodvora. Posebni vlak ima postanke v Zidanem mostu ob 22.50, v Celju ob 23.30 in Mariboru ob 0.45. Udeleženci izleta iz Stajerske lahko vstopajo na vlak na teh postajah. Prvočni odhod izleta je bil določen z rednim vlakom ob 22.50. Zato posebno opozarjamo vse udeležence, da vozijo posebnim vlakom, ki ima odhod iz Ljubljane ob 21.42.

RADIO LJUBLJANA

Sporod za soboto, 17. septembra

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00—6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes ob 6.30 Pregled tiska — 6.35 Pred mikrofonom so Sturje fantje in Vaški trio — 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40—8.00 Vedre melodije — 12.00 Laha opoldanski glasbeni spored — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Kmetijski nasveti: Gabriel Močnik: O koruzi za kisel in za zeleno krmo — 13.10 Glasbeni mozaike (pester spored operne in solistične glasbe) — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Hrvatska narodna glasba (Prenos iz Zagreba) — 15.15 Zeleni ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature: Tone Sifrer: Kmet in stvari — 16.20 Orkestralni odlomki iz oper — 17.15 Zabavna in pesna glasba, vmes reklame — 18.00 Okno v svet: Arktika — križišče poti in diplomacije — 18.15 Z narodno pesnijo v prijeten delopust — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Veseli večer: Vakanca so minile — 22.15—23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 327.1 m — 22.15—23.00 UKV program: Pesna glasba — 23.00—24.00 Oddaja za tulinco — na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba).

VESTI IZ TRBOVELJ

Potujoči kino Ljudske prosvete predvaja jugoslovanski film »V nevihti« v soboto ob 17. v Zid. mostu in ob 20. v Loki, v nedeljo ob 15. v Jagnjenici in ob 18. na Vrhovem, v ponedeljek ob 18. na Izakah in ob 20. v Milinah, v torek ob 19. pa na Čeah.

Vasna srečka zadene! Športno društvo »Dobrina« predi to nedeljo v domu »Svoboda-Dobrina« v Trbovljah borat srečelov z okoli dvi tisoč dobitki. Srečelov, katerega čisti dohodek je namenjen za zgraditev smučarske skakalnice, je organiziran tako, da zadene vsaka srečka.

Kino »Svoboda-Zasavje« predvaja od sobote do ponedeljka ameriški film »Sled v lukie«.

Kino »Svoboda II« predvaja do ponedeljka italijanski film »Nero in Mesalina«.

Planinski oktet iz Maribora gostuje v torek v Trbovljah, kjer bo imel ob 19. uri vokalni koncert v dvorani Delavskega doma.

GLEDALIŠČA

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaja

Mestno gledališče zaključa z vpisovanjem abonmaja za sezono 1955-56 danes, v soboto, med 10 in 12 ter med 16 in 18. Kolikor bodo prosti sedeži, se zamučniki lahko javijo v pisarni gledališča.

GOSTINSKO PODJETJE »HOTEL ZORA« IZOLA

razpisuje delovna mesta za:

1 kuharja(ica) za šefa kuhinje

1 kuharja kvalificiranega

5 natakarjev(ice)

1 ekonom

3 točaje

1 sobarico

1 blagajnika(čarko)

Pogoji:

Kvalificiran kuhar(ica) z najmanj 5-letno prakso v vodenju večjega obrata.

Ekonom — trgovski pomočnik z izpitom.

Kvalificiran natakar(ica) z znanjem najmanj enega tujega jezika. Zaželeni s končano gostinsko šolo.

Prošnje z obširnimi življenjepisom in kvalifikacijo je poslati najkasneje do 30. t. m. na naslov:

Gostinsko podjetje »HOTEL ZORA«, Izola. Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru. 3143

Hotel Šangaj

VICKI BAUM

ROMAN

258

Yošio je pritisnil na kljuko. Precej dolgo je čakal, potlej pa je Endo sam odprl vrata. Bil je v srcaj brez rokavov in njegove naramnice so bile videti prepotene in zmečkane.

»Zelo mi je žal, da moram motiti vaš spoštovani nočni mir,« je rekel Yošio. »Sporočiti vam moram nekaj važnega.«

Endo ga je ošinil z naglim pogledom in se še bolj površno priklonil. »Brez uspeha?« je rekel kratko in malone osorno.

»Zal — — mnogo obetajoč začetek, toda razočaranja poln konec,« je zamrmral Yošio svest si krivde. Šele tedaj ga je Endo povabil, naj vstopi.

»Izvolite mi slediti,« je rekel in odšel naprej skozi prazno pisarno, potem pa po ozkem stopnišču in v nižje nadstropje. Ko sta šla po škripajočih lesenih stopnicah, je šinila Yošiu v glavo nova misel.

»Morda so ti načrti ponarejeni slabo?« je rekel naglas za Endovim hrbtom. »Jelena je prebrisana žena, zelo bistra žena. Morda je načrte pogledala in zavrgla.«

VESTI IZ MARIBORA

Umetnostna galerija. I. mednarodna grafična razstava v Mariboru. — Razstava je prispela iz Zürichs s posredovanjem beograjskega kluba ARTA. Na njej so zastopani švicarski, holandski, ameriški in jugoslovanski umetniki. Razstava je odprta dnevno od 10. do 18. ure do vključno 18. septembra.

DEZURNA LEKARNA

Sobota, dne 17. septembra 1955: lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

Nedelja, dne 18. septembra 1955: lekarna »Studenti«, Gorkega ulica 18.

Od 9. ure zvečer pa do 6. ure zjutraj se izdajajo zdravila na zdravniške recepte, napisane istega dne ali noči. Lekarna »Center« je odprta neprenehoma od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

OGLEJTE SI

OD 18.—22. SEPT. 1955

DENTALNO RAZSTAVO

na »Gospodarskem razstavišču« V LJUBLJANI

Sodelujejo razstavljalci iz:

- Češkoslovaške
- Avstrije
- Švice
- Zahodne Nemčije in
- Jugoslavije

Zobozdravstveni delavci ne zamudite te izredne prilike!

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18. ure. 3145

Tovarna »TITAN« — Kamnik

sprejme takoj v službo:

1 elektro inženirja ali tehnika z daljšo prakso

4 strojne tehnike za delo v konstrukcijskem oddelku in tehnični pripravi

1 avtomehnika — specialista več samostojnih orodjarjev

Ponudbe poslati na gornji naslov, ali pa se osebno zgledati v tajništvo podjetja. 3148

V GROSISTIČNEM ODDELKU TRGOVSKEGA PODJETJA

Usnje

LJUBLJANA — GRADIŠČE 10

IMA NA ZALOGI

VELIKE KOLIČINE DELOVNIH ČEVLJEV

PO ZELO NIZKIH CENAH!

ZADRUGE! ● TRGOVSKA PODJETJA! POSLUŽITE SE UGODNEGA NAKUPA!

Endo je obstal in se obrnil.

»Torej je načrte videla?« je vprašal.

»To — — to domnevam — — je zajecjal Yošio. Endo je nadaljeval svojo pot. Yošiu se je zdela, da hodita z neskončno dolgo po stopnicah dol, pa nikamor ne prideta.

»Svetujem vam, da zavrzete to domnevo,« je rekel Endo.

»Načrti so izredno posrečeno delo.«

Odprl je vrata in se umaknil Yošiu, da je vstopil. »Moje skromno stanovanje,« je rekel. Bila je pusta in malomarno opremljena soba, v kateri je vzbudil Yošiovo pozornost samo zvitek izbranega lepopisa. Temu je bilo treba pripisati, da se je, držeč roke na kolenih, trikrat priklonil. Ta zvitek in ta lepopis sta bila Japonska. Vse drugo je bilo Šangaj. Za mizo so sedeli štirje mladi Japonci in pili whisky z ledom in sodavico. V noč so se razlegale sirene na reki zasidranih ladij ali ponoči obratujočim tovarn. Yošiu se je zdelo čudno, da ga Endo ni predstavil Japoncem, marveč mu je natočil samo čašico whiskyja. Popil ga je hvaležno in željno.

»Kaj že spet dežuje?« je vprašal eden izmed Japoncev in se ozrl na moko Yošiovo obleko.

»Deževalo je, zdaj pa ne,« je odgovoril Yošio.

»Hladneje je postalo,« je menil drugi.

»Danes dopoldne smo imeli sto štiri,« je dejal Endo.

»Barometer je padel,« je rekel prvi. Govorili so še nekaj časa o vremenu, potem pa se je Endo opravičil štirim Japoncem in povabil Yošia v sosednjo sobo.

»Pripovedujte,« je rekel.

KINO »UNION«

Angl.-ital. barvni film

Romeo in Julija

Tednik: Filmske novosti št. 37. — Predstavi ob 16 in 19. V glavni vlogi Susan Schental in Laurence Harvey Ob 22. predvaja kinoteka nemški film »Simfonija življenja«. Film je podnaslovljen. Vstopnice so v prodaji za ob 22 od 10—12 in od 14 dalje, za Romeo in Julija a od 14 dalje.

»KINO VICA«

Ameriški barvni film

Bagdaski berač

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Ronald Colman in Mariene Dietrich. — Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«: Ameriški barvni film: »Ostrogas«. Tednik: Filmske novosti št. 37. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi James Stewart, Janet Leigh. Ob 22 predvaja kinoteka nemški glasbeni film: »Simfonija življenja«. Vstopnice za ob 22. uri so v prodaji od 10 do 12 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Ameriški film: »Tri korake pred viskicami«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matneja istega filma — V glavni vlogi Mary Castle, Scott Brady.

KINO »SOCA«: Angl.-ital. barvni film: »Romeo in Julija«. Brez tednika. Predstavi ob 17 in 20. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 14 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Amer. barvni film: »Ostrogas«. Predstava ob 19.30. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški barvni film: »Pas za pistole«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

JESENICE »RADIO«: Ruski barvni film: »Ana na vratu«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Ameriški film: »Tajnost sobe št. 17«. Predstavi ob 18 in 20.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

Ko ženske ljubijo

V glavni vlogi Eleanor Parker, Patricia Neal in Ruth Roman. Režija: Robert Wise. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

»SOČA« — KOPER

TRGOVSKO PODJETJE — KOPER prodaja

avto, znamke FIAT 1100

poltovorni ali 6-sedežni z radioaparatom. Motor generalno popravljen z rezervnim motorjem in menjalnikom.

Interesenti naj se zglase od 26. t. m. v našem podjetju. 3144

KMETIJSKA ZADRUGA — VELIKE LASČE

takoj prodaja:

sejalni stroj

znamke »Osječka ljevaonica« 14 X 4 — 14 sejalnikov, širina stroja 1.40 m, popolnoma nov in brezhiben

bencinski motor

znamke »Ježek Blansko« 4 ks, 300 obratov. Motor je potreben le manjšega popravila

blagajno

višina 1.10 m, širina 0.75 m, teža cca 700 kg. Blagajni manjkajo ključi.

Interesenti obrnite se na KMETIJSKO ZADRUGO. — Cena po dogovoru, plačilo v gotovini ali virmansko. 3142

Yošio je začel pripovedovati. Med pripovedovanjem mu je odleglo. Velik pomen je pripisoval skupni večerji z Jeleno in zaupljivosti, ki jo je bil znova upostavljal med seboj in njo. Zdela se mu je, da je opravil kar dobro, in Endo se je med njegovim pripovedovanjem kdaj pa kdaj v znak priznanja nasmehnil, da so se zasvetile njegove zlate plombe. Tudi ko je Yošio s padajočo samozavestjo omenil Jelenino nenadno odpotovanje se ni nehal smehljati. Yošio je končal, se trikrat priklonil in čakal na svojo smrtno obsodbo.

»Z ladjjo »Soerabay« v Hongkong. Jutri opoldne,« je rekel Endo zamišljeno. Iz predalčka je vzel knjižico in si bežno nekaj zabeležil. Soba, v kateri sta sedela, je bila gola in gola električna žarnica je gorela v njej. Ob steni so stali stoli, kakor v zobozdravniški čakalnici. V stene so bile vzdane omare japonskega sloga. Yošio se je nehote ozrl po rožah, pa ni bilo nikjer nobene.

»Domnevam, da hočete izpolniti nalogo do kraja, ko ste že tako daleč, kajne?« je vprašal Endo naposled.

»Mar ni že vse pri kraju?« je vprašal Yošio osuplo. Endo ga je opazoval dolgo in natanko. Yošio ni vedel, da so mu dali to nalogo samo spričo njegove popolne preprostosti.

»Pri kraju? Ne, nikakor ne,« je odgovoril Endo raztreseno.

»Dobro ste opravili svoje delo, spoštovani prijatelj. Zdaj vemo, da se ta dama zanima za načrte. Zakaj bi bila sicer šla z vami večerjat v restavracijo Sukiyaiki? Mi tudi vemo, da zna brati in govoriti japonski, čeprav skuša to prikriti. Odpotovati mora, ker hoče tako njen trapasti in pijani mož. Najbrž kar besni zaradi tega. No, mi ji priskočimo v tem položaju na pomoč in vse se bo končalo v popolno zadovoljstvo.«

19 let so jih pogrešali

potem pa so našli njihove potomce na samotnem otočku

Med različnimi vrstami mešanih ras so po svetu bržkone najmanj znani prebivalci otoka Pitcairn v južnem Pacifiku. To so mešanci Polinezijscev in Angležev. Na tem vulkanskem otočku, ki je dolg nekaj nad 3 km in širok poldrugi kilometer, je prišlo v predpreteklem stoletju do dogodka, ki je povzročil, da se je tam razvila posebna etnična skupina.

Leta 1789 je odplula na pot v Tahiti ladja britanske kraljeve mornarice »Bounty«, ki naj bi od tam pripeljala kruhovca drevesa. Poveljeval ji je poročnik William Bligh. S kruhovcem sta seznaila Angleže Cook in Bougainville, ko sta se vrnila po enem izmed svojih potovanj v Evropo. Menila sta,

na Tahitijsko angleška kazenska ekspedicija.

Drugi skupini se je pridružilo tudi dvanajst žensk in šest moških s Tahitija. Septembra leta 1789 so vsi skupaj odpluli neznan kam — in potem ni bilo več njih. Seleta leta 1808 je kapitan Folger odkril njihovo zavetišče: otok Pitcairn, ki je oddaljen kakšnih 4000 km od Tahitija.

Seveda se je v devetnajstih letih marsikaj spremenilo. Vsi moški s Tahitija in tudi Angleži, razen enega, so pomrli, in sicer večidel nasilne smrti kmalu po svojem prihodu na otok. Folger je našel na otoku preostalih devet žensk in petindvajset otrok

stili nikakršnega vpliva na socialno strukturo kolonije. Obiskovalci so bili zelo začuden, ko na otoku niso našli divjakov, ampak z zakoni urejeno skupnost. Tako na primer so videli, da eden izmed starih zakonov jamči moškimi in ženskam enake pravice, medtem ko takega zakona niti civilizirane države niso imele. Obiskovalce je začudilo tudi to, da so imeli prebivalci otoka svojo šolo, ki jo je moral obvezno obiskovati vsak otrok do 16. leta starosti. Za vzdrževanje šole so vse družine na otoku plačevale posebno takso.

V etnološkem razvoju so se na otoku spojili vplivi Angležev-pomorščakov in žena s Tahitija. Kolonisti so se oblačili v tkanine iz vlaknen drevesa tapa, kakor prebivalci na Tahitijski. Tudi v kuhinji je ostal vpliv Tahitija: podzemeljska peč, ki je v navadi na Tahitijski, se je udomačila tudi na Pitcairnu. Nasprotno pa je v gradnji prebivališč prevladal vpliv Angležev-pomorščakov: visoke lesene stene, v notranjosti pa posteljniki, podobni tistim v ladijskih kabinah. Le streha hiš je ostala taka, kakršna je v navadi v Tahitijski: streha iz slame, ki so jo v prvih časih kolonije pletle ženske.

Ljudje, ki so po zadnjih dveh vojnah obiskali otok Pitcairn in Norfolk, so ugotovili, da prebivalstvo — čeprav je bilo toliko let odrezano od sveta — ne kaže nobenih znakov fizične ali duševne degeneracije. Na teh dveh otokih ni bilo nikoli niti zdravnikov niti bolnišnice sestre, pa vendar so ljudje zdravi in skoraj vsi dosegajo precej visoko starost. Leta 1924 je šel otok Norfolk 600, otok Pitcairn pa 200 prebivalcev. Najstarejši prebivalec Norfolk je bil takrat star 95 let, na Pitcairnu pa je bilo 12 prebivalcev med 65. in 85. letom. Tako vidimo, da spojitve pripadnikov dveh ras ne povzroči degeneracije, kakor bi radi dokazali nekateri »znanstveniki«, saj so celo prebivalci omenjenih dveh otokov, ki so se toliko let ženi sami med seboj, ostali duševno in telesno popolnoma zdravi.

— potomcev Angležev in žensk s Tahitija. Moški s Tahitija niso pustili nobenega potomca, ker so jih bržkone pobili takoj po prihodu. Zarod na samotnem otoku pa se je hitro množil — čez petdeset let je bilo tam že dvesto prebivalcev. Ker je otok majhen, so se zbal, da jim ne bi primanjkovalo živeža in vode, zato so zaprosili britansko oblast, naj jim da na razpolago večji otok Norfolk, ki leži kakšnih 7000 km zahodno od Pitcairna. Leta 1856 se je vsa kolonija preselila tja, toda čez nekaj let so se nekatere družine vrnile na Pitcairn. Zdaj je na obeh otokih okrog 1000 prebivalcev — potomcev nekdanjih upornikov in polinezijskih žena.

To sicer ni edini primer, da sta se zmešali dve rasi, vendar je za znanstvenike zanimiva zato, ker sta se rasi zmešali docela ločeni od sveta. Tako mešanje ima zanimive posledice v antropološkem pogledu. Po letu 1808, ko je bila nova kolonija odkrita, je malokdo zašel na samotni otok. Obiski so postali številnejši šele potem, ko so začeli Američani v tem delu Pacifika loviti kite, kar je trajalo do 1850. Obiskovalci so prinesli na otok razno blago, sicer pa so bili obiski kratki in niso zapu-

Civilizacija Aztekov je zapustila v Mehiki čudovite in znamenite kulturne spomenike. Na sliki vidimo Piramido sonca v bližini Meksika, ki je 66 m visoka, v obsegu pa meri 230 m.

Kako se ljudje po svetu hranijo MI SE ČUDIMO NJIM, ONI SE ČUDIJO NAM

Na svetu je samo eno univerzalno živilo — mleko. Toda niti uživanje mleka ni tako razširjeno, kakor nekateri mislijo. Nekoč so na primer govorili Grki o mleku kot o hrani barbarov, medtem ko dandanes prav civilizirani ljudje mleko zelo visoko cenijo, primitivna plemena pa ga smatrajo za neobičajno živilo.

Evropci in Amerikanci pa niso edini ljudje, ki se čudijo jedilnikom tujecev. Domačin v Vzhodni Afriki na primer začudeno gleda, če si belec maže maslo na kruh. Belec pa se čudi Afrikanca, kadar le-ta je črčke. Se večje pa je začudenje Afrikanca, če vidi, kako belec uživa jajce.

Indijanci v Kaliforniji imajo za posebno poslastico ličinke velikih komarjev. Ličinke posušijo na soncu in jih potem dajejo otrokom, kakor jim dajemo mi bonbone. So sladkega okusa in zato jih otroci radi jedo.

Psihološki razlog, da belci jedo, kar jedo, je najbrž nič drugega kakor navada. To nam dokazuje dejstvo, da nobeno novo živilo ne postane takoj popularno. Spomnimo se, kako so se ljudje branili krompirja, ko je prišel iz Amerike v Evropo. In vendar si dandanes brez krompirja ne moremo zamisliti prehrane civiliziranih narodov. Pa tudi nekatere vrste sadja in povrtnine so naletele sploščka na odpor, zlasti če so jih prinesli iz daljnih dežel.

Zanimivo je, da civilizirani ljudje radi jedo rake, ki se hranijo z odpadki, gabiyo pa se jim kobilice, ki se hranijo s čisto rastlinsko snovjo. Torej se primitivni ljudje belecem vendarle upravičeno čudijo.

V Indiji na primer redijo goveda samo zaradi dela na polju, medtem ko njihovega mesa za vse na svetu ne bi jedli. Krava je tam sveta žival in pomeni uživanje njenega mesa za nešteto ljudi isto kakor za nas uživanje človeškega mesa. Nasprotno pa Amerikanci in Evropci ne marajo konjskega mesa, čeprav ima enako hranilno vrednost kakor kravje. Domačini v

Vzhodni Afriki redijo goveda samo zaradi mleka, njihovega mesa pa ne jedo. In še eno čudno navado imajo: njihove žene delajo iz kravjega mleka maslo, ki ga pa ne jedo, ampak si z njim mažejo lase.

Indijanci plemena Jivaro v Južni Ameriki zelo radi jedo mravlje. Mravlja ima aromatičen, prijeten okus, ki izvira iz mravljinčne kisline. Toda za nas bi bile te živalice verjeto le preveč »aromatične«.

DROBNE ZANIMIVOSTI

NEPRIJETEN »IZOBRAŽEVALNI« TEČAJ

Pripadniki ameriških oboroženih sil morajo obiskovati zelo neprijeten »izobraževalni« tečaj. V njem jih uče, kako je treba pobegniti iz jetniškega taborišča. V tečaju poučujejo udeleženci vojne na Koreji. Udeleženci tečaja jedo samo surovo špinačo in surove špagete. Za vsako malenkost jih »vzgojitelj« pretepa, po cele ure morajo stati v temnih brlogih do ramen v vodi, ali pa jih zapre v kotlom podobne zaboje, v katerih se neznosno pote. Tako jih utrjujejo, da bi v primeru vojne kljubovali raznim nevarnostim in da bi jim tudi življenje v jetniških taboriščih ne bilo preveč težavno.

BOJ PROTI OPIJU V PERZIJU

V Teheranu je poltelja priredila ondan ravnajo na besnec, v katerih ljudje uživajo opij. Vlada Husaina Ale je napovedala tej strasti neoprosen boj. V Teheranu so obišli že prepovedane kaje opija. Najbolj strastni kadilci so dobili posebne tablete, da se bodo odvadili uživati ta strup. Senat pa je odklonil predlog vlade, da bi v vsej Perziji prepovedal proizvodnjo opija. Letna proizvodnja doseže 150 ton in od tega za porabo doma 500 ton.

AMERIKANCI GRADE »LETEČI KROŽNIK«

Ameriške letalske sile bodo v svojih tovarnah uredile kanadski načrt o »letečem krožniku«, s katerim bo lahko pilot letal. Kanadčani so ta načrt opustili, ker so se jim zdeli poskusi predragi.

Znani Serpas Pasang Dawa Lama, ki je z dr. Herbertom Tichym prišel na vrh himalajskega orjaka Ho Ouya, je prišel s svojo ženo v Avstrijo, da bi preplezal tudi nekatere strme alpske stene. Obširneje o tem smo že poročali

da bi bilo mogoče uvesti sad tega drevesa v ljudsko prehrano.

Ladja »Bounty« je bila šest mesecev na Tahitijski, nato pa je odplula proti domovini s polnim podpalubjem kruhovčevih sadik. Na odprtem morju pa se je del njene posadke uprl. Vodja upornikov je bil oficir Fletcher Christian, doma s otoka Man. Ko so se polastili vodstva, so uporniki ostalim članom posadke veleli, naj odplujejo v čolnu, sami pa so odpluli z ladjo proti otoku Tubuai, ki leži 500 km južno od Tahitija. Na tem otoku pa niso mogli ostati, ker so se zaradi slabega obnašanja zamerili domačinom. Zato so se vrnili na Tahiti, kjer so se razdelili v dve skupini. Sestnajst jih je hotelo ostati na otoku, ostalih devet, med katerimi je bil tudi vodja Christian, pa si je hotelo poiskati za zavetišče kak bolj oddaljen otok, ker so se ball, da jih ne bi zalotila

MEDNARODNO TEKMOVANJE

V Stoke-Mandeville v Angliji so priredili invalidni odnand športno tekmovanje v raznih disciplinah. Invalidi brez roke ali noge iz 14 dežel so dokazali, da se lahko tudi invalidi uveljavljajo v posameznih športnih panogah in dosežajo lepe uspehe. Na tekmi so zmagali invalidi Avstrije. Njihova ekipa iz Grada se je priborila 6 prvih, 8 drugih in 3 tretje nagrade.

O filmu, ki so ga posneli po znanem romanu Hansa Hellmutha Kirtsa »0,8-15«, smo kratko že poročali. Na sliki vidimo glavna igralca Petra Carstena, ki nastopa v vlogi Kowalskega, štabnega podoficirja in glavnega šoferja, ter Rudolfa Kutschero v vlogi stotnika.

Dve žrtvi alkohola

Dva prebivalca Kapstadta sta stavila, kdo bo v najkrajšem času popil steklenico žganja. Zmagovalec je umrl čez pol ure, premaganec pa naslednji dan. Zmagal je 35 letni Sieger Eric Forster. Komaj je popil žganje in postavil prazno steklenico na mizo, že se je zgrudil in čez 45 minut umrl. Premaganec, 49 letni Willi Jeardine, je imel še požirek žganja v kozarcu, pa ga ni mogel več popiti. Tudi on se je onesvestil in drugi dan umrl.

Krava povrgla štiri teleta

Krava farmarja Arena Petersena iz Hollistera v Kaliforniji je povrgla štiri telčke. Vsi so zdravi in se lepo razvijajo. Ko so izrednega profesorja za živinorejo na kalifornijski univerzi dr. Cuppa vprašali, kaj pravi znanost k temu izrednemu primeru, je skomiznil z rameni in odgovoril: »844.731:1«. S tem je mislil: zelo majhna verjetnost, da krava povrže štiri telčke. Takšnih primerov je v živinoreji na svetu zelo malo.

ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENČIČ
Riše: MARJAN AMALIETI

16. Muržo in Miha sta stopala po prašni mestni ulici. Mesto je bilo za psa nekaj povsem novega. Ljudje, konji, vozovi, avtomobili — vse je kakor brez glave tekalo sem in tja, se umikalo in dvigalo prah. Ko je Muržo zagledal prvi avtomobil, mu je postalo tesno okrog srca. Velika črna pošast je drvela naravnost proti njemu! Toda strah ga je bilo samo za trenutek, potem pa je pogumno zarenčal in se pognal proti avtu. Miha ga je komaj zadržal, da ni prišel pod kolesa.

17. »Topček!« ga je okregal. »Avtomobila vendar ne moreš ugrizniti. Preti je. Pa tudi naredil ti ne bo nič.« Muržo se je hitro privadil mestnemu vrvežu. Samo nekajkrat je še zarežal nad avtomobilom, potem pa se ni več menil zanje. Kmalu sta bila na kolodvoru. Muržo je najprej nezaupno ogledoval vlak, a se je kljub temu pogumno povzpelo za Miho. V vagonu pa se je vseeno stisnil pod klopi. V tem hrupnem svetu se ni nič kaj dobro počutil.

18. Čez dva dni sta pozno zvečer izstopila na domači postaji. Do vasi je bilo še dobro poldrugo uro. Hodila sta že precej časa, ko sta se nenadoma opotekli prednju dve pljani postavi. Eden se je postavil pred Miho in zaključil: »Pepe, hlače doli! Pretopla te bova kot mačka.« »Jaz nisem Pepe!« se je presenečeno branil Miha. »Ali ga slišiš?« se je krohotal onl. »Pravi, da ni škafarjev!« »Daj, pramaži mu eno! Morda se bo spomnil, čigav je!«

Za dobro voljo

SAMOKRITIKA

Puccini je sedel v parketu milanske Scale in poslušal svojo »Tosco«. Poleg njega je sedela neka dama in navdušeno ploskala. »Zakaj pa vi ne ploskate?« se je obrnila na skladatelja. »Mar vam opera ne ugaja?« — »Ne posebno,« je odgovoril Puccini, »v njej so mesta, ki se mi zde kontrapunktno zelo tvegana.« Mlada dama pa je ugovarjala: »Po mojem mnenju je Puccinijeva drznost ču. ovita.« Tedaj je skladatelj pripomnil: »Toda naslonitev na Verdija je vendar čisto nekoliko mučna, mar ne?« Dama pa je ognjevitno odgovorila: »Nikakor ne. To je dobra italijanska šola.« Puccini pa ni odnehal. »Kaj pa zbori? Saj bi morali biti mnogo gibčnejši in hitrejši v temi!« »Ali je to res vaše mnenje?« ga je vprašala sosedica. »Nedvomno,« je potrdil Puccini.

»Ruglo jutro pa je eden največjih milanskih časnikov priobčil ta pogovor dobesedno z naslovom: »Pogovor s Puccinijem o njegovih

»Tosco!« In mlada dama je postala urednica glasbene rubrike tistega časnika.

»Zal me sme moj ženin ob nedeljah obiskovati,« vpraša nova hišna pomočnica. »Kdo pa je vaš ženin?« »Tega še ne vem, ker sem v mestu tuja.«